

ماده	موضوع	نقطه ضعف	نقطه قوت	نکته کلیدی
ماده ۴۹	درآمد اجاره براساس قرارداد اعم از رسمی یا عادی	امکان تفویض اختیار به ادارات و کارشناس پرونده برای تعیین ارزش اجاری. عدم پیش‌بینی امکان استفاده از کارشناس رسمی‌دادگستری در هنگام اختلاف نظر در خصوص ارزش اجاری. تعیین ارزش اجاری املاک توسط سازمان امور مالیاتی در مناطق مختلف بدون اخذ نظر دستگاه‌های تخصصی دیگر مانند شهرداری.	افزایش درآمدهای مالیاتی دولت. اعتبار بخشیدن به قراردادهای عادی. حذف تفاوت قراردادهای رسمی و عادی. جلوگیری از فرار مالیاتی با رسمی‌کرده قراردادهای با نرخ غیرواقعی و کمتر. حذف نظر اداره امور مالیاتی در تعیین ارزش اجاری املاک مشابه و لزوم تعیین آن توسط سازمان امور مالیاتی.	مبلغ در قرارداد نباید کمتر از هشتاد درصد ارقام مندرج در جدول تقویم املاک مشابه باشد.
ماده ۴۹ مکرر	مالیات واحدهای مسکونی خالی	تعیین مالیات بر درآمد حاصل نشده، عدم درج در جایگاه صحیح مواد قانونی موضوع فصل دوم با عنوان "مالیات مستغلات مسکونی خالی". آماده نبودن سامانه ملی املاک و اسکان کشور (موضوع تبصره ۷ ماده ۱۶۹ مکرر این قانون) و نبود سازوکار شناسایی. عدم تبیین نحوه شناسایی واحد مسکونی خالی. عدم تبیین نحوه شروع مدت یکسال فرصت خالی بودن برای واحدهای نوساز از تاریخ پایان کار بهره‌برداری ساختمان.	افزایش درآمدهای مالیاتی دولت. افزایش عرضه واحدهای مسکونی آماده بهره‌برداری. تعمیل در فروش واحدهای مسکونی نوساز. معاف کردن این موضوع در شهرهای کوچک.	پلکانی بودن مالیات با توجه مدت خالی بودن. سال دوم یک دوم مالیات متعلقه. سال سوم برابر مالیات متعلقه. سال چهارم به بعد یک و نیم برابر مالیات متعلقه واحدهای مسکونی خالی.
ماده ۶۴	تعیین ارزش معاملاتی املاک در سال اول ۲ درصد قیمت روز منطقه و افزایش سالانه تا ۲۰ درصد	افزایش هزینه نقل و انتقال ملک و سرقتی. افزایش اقتدار سازمان امور مالیاتی در برگزاری کمیسیون تعیین قیمت مقطوع مانده مالیات بر درآمد نقل و انتقال و عدم پیش‌بینی افزایش پلکانی برای جلوگیری از دلالتی.	تسهیل و تسریع در نحوه برگزاری و تصمیم‌گیری کمیسیون املاک. پیش‌بینی اثر غیرتورمی مناسب در مواردی که مانند عوارض شهرداری مبنای ارزش معاملاتی است. اقدام برای مشمول مالیات کردن معاملات انجام شده بصورت وکالت بلعزل.	با در نظر گرفتن ماده ۵۹ مالیات نقل و انتقال املاک به شرح زیر قطعی محاسبه خواهد شد: سال اول ۵ درصد * ۲ درصد ارزش روز منطقه. سال دهم ۵ درصد * ۲۰ درصد ارزش روز منطقه.
ماده ۷۷	مالیات ساخت و فروش	افزایش مالیات و بهای تمام شده صنعت ساختمان و داشتن اثر تورمی. کاهش سود مورد انتظار در فعالیت ساختمان‌سازی به‌عنوان صنعت محرک اقتصاد ملی. عدم رعایت عدالت مالیاتی در اخذ مالیات ۱۰ درصد علی الحساب در این شغل نسبت به سایر مشاغل. افزایش شفافیت اقتصادی با الزام به ارائه اظهارنامه توسط شاغلین در این صنعت. پرداخت دو مرتبه مالیات یکبار با ماخذ ارزش معاملاتی بابت نقل و انتقال و بار دیگر با ماخذ درآمد فروش بابت ساخت و ساز. تفاوت بین سازندگان حقیقی و حقوقی و معافیت از مالیات بر درآمد در صورت فروش بعد از سه سال از تاریخ ساخت.	افزایش قابل توجه درآمدهای مالیاتی دولت. جایگزین شدن نرخ مالیات مشاغل مانند دیگر فعالیت‌ها با حذف نرخ مقطوع مالیات. افزایش عدالت مالیاتی با مینا قرار گرفتن درآمد به‌عنوان ماخذ مالیات با حذف مبنای ارزش معاملاتی. کمک به توسعه ساخت و ساز در مناطق شهری کوچک با عدم شمول این ماده	شهرداری‌ها موظفند همزمان با صدور پروانه ساخت مراتب را به منظور تشکیل پرونده مالیاتی به اداره امور مالیاتی گزارش کنند.

ماده	موضوع	نقطه ضعف	نقطه قوت	نکته کلیدی
ماده ۸۴	مالیات بر درآمد حقوق	لزوم تصویب سالانه مبلغ معافیت و عدم تعیین یک شاخص افزایش سالانه.	تعیین میزان معافیت توسط دستگاهی مستقل از سازمان امور مالیاتی.	تعیین میزان معافیت مالیاتی بر درآمد سالانه مشمول مالیات حقوق در قانون بودجه سنواتی.
ماده ۸۵	نرخ مالیات بر درآمد حقوق	افزایش نرخ مالیات بر درآمد حقوق کارکنان دولت. افزایش سطح پلکانی درآمد حقوق برای شمولیت نرخ بالاتر.	رفع تبعیض مالیاتی و یکسان‌سازی نرخ کارکنان دولتی و غیردولتی. کاهش نرخ مالیات بر درآمد حقوق کارکنان غیردولتی نسبت به ماده ۱۳۱ ق. م. م.	نرخ مالیات بر درآمد حقوق مازاد بر معافیت تا هفت برابر آن ۱۰ درصد و نسبت به مازاد آن ۲۰ درصد.
ماده ۸۶	مهلت ارائه فهرست حقوق	عدم حذف لزوم ارائه به اداره امور مالیاتی محل پرداخت و جایگزین کردن ارائه الکترونیکی و صرفاً از طریق سامانه.	رفع تفاوت زمان سی روز در ماه‌های ۳۱ و ۲۹ روزه و یکسان‌سازی مهلت در تمام سال.	-
تبصره ماده ۸۶	مالیات درآمد کارکنان بدون رابطه استخدامی	مقطوع بودن مالیات. عدم الزام به اظهار نامه. عدم معافیت برای این‌گونه درآمدها.	محدود بودن عناوین مشمول. تعریف شفاف از این‌گونه کارکنان مشمول.	کارکنانی مشمول هستند که مشمول پرداخت کسورات باز نشستگی یا بیمه نهست‌ند.
بند ۵ ماده ۹۱	درآمدهای حقوق معاف	تسهیلات برای کارفرمایان به منظور عدم انباشت مزایای پایان خدمت هنگام بازنشستگی و خاتمه کار.	برقراری عدالت مالیاتی در مواردی که حقوق بازنشستگی و وظیفه و مستمری و پایان خدمت و خسارت اخراج و بازخرید خدمت و وظیفه یا مستمری پرداختی به وراثت و حق سنوات و حقوق ایام مرخصی استفاده نشده در هنگام اشتغال پرداخت می‌شود و برابری با هنگام ترک کار.	حذف عبارت زیر از انتهای بند ۵: "که در موقع بازنشستگی یا از کار افتادگی یا از کار افتادگی به حقوق‌بگیر پرداخت می‌شود".
ماده ۹۵ اصلاحی ماده ۹۶ (دسته بندی مشاغل) حذف شد	مالیات بر درآمد مشاغل	حذف کسب نظر از جامعه حسابداران رسمی در تنظیم آیین نامه این ماده. تناقض الزام به تنظیم دفاتر تجاری موضوع قانون تجارت (دفتر روزنامه، کل، دارایی و کپیه) و سپس پیش‌بینی امکان تعیین آیین نامه اجرایی در خصوص نوع دفاتر با توجه به نوع و حجم فعالیت. عدم اشاره به لزوم رعایت استانداردهای حسابداری در متن قانون. پیش‌بینی معافیت برخی از تکالیف در تبصره ماده ۱۰۰. دسته بندی مشاغل صرفاً توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی و به پیشنهاد سازمان امور مالیاتی میسر است. عدم پیش‌بینی کافی در مورد تجارت الکترونیک در متن قانون.	همه صاحبان مشاغل موضوع این فصل موظفند دفاتر تجاری موضوع قانون تجارت تنظیم کنند. آیین نامه اجرایی خواهد داشت.	با اصلاح ماده ۹۵ و حذف ۹۶ و تبصره‌های آن، طبقه بندی مشاغل به سه دسته الف، ب و ج حذف گردید. این ماده با تبصره ماده ۱۰۰ مطالعه گردد.

ماده	موضوع	نقطه ضعف	نقطه قوت	نکته کلیدی
ماده ۹۷	تشخیص درآمد مشمول مالیات اشخاص حقیقی	عدم ارائه شاخص و معیارهای انتخاب نمونه و منوط به آیین نامه شدن. عدم توجه به لزوم داشتن گزارش حسابرسی با هدف شفاف‌سازی در تعیین شاخص‌ها و معیارها. عدم اصلاح مهلت سی روز به یکماه و ایجاد مشکلات زمان اعتراض در ماه‌های ۳۱ و ۲۹ روزی مودیان. عدم پیش‌بینی امکان ماده ۲۳۷ در خصوص ماده ۹۷ برای اخذ گزارش جزییات مبنای اظهارنامه برآوردی اداره امور مالیاتی. عدم تبیین امکان اعتراض در مهلت سی روز منفک از امکان اعتراض به برگ تشخیص بر اساس ماده ۲۳۸ است. عدم تبیین مرجع اعتراض به اظهارنامه برآوردی. آماده نبودن بستر کامل طرح جامع اطلاعاتی در خصوص اطلاعات فعالیت‌های مودیان	حذف روش علی‌الرأس در تشخیص درآمد مشمول مالیات. امکان رسیدگی نمونه‌ای به اشخاص حقیقی و باتوجه به ماده ۱۰۶ همچنین اشخاص حقوقی. کاهش هزینه‌های رسیدگی. لزوم انتخاب مودیان برای رسیدگی نمونه‌ای بر اساس شاخص و معیار. ضرورت اقدام به تهیه اظهارنامه مالیاتی برآوردی بر اساس فعالیت و اطلاعات اقتصادی کسب شده مودیان از طرح جامع مالیاتی در صورت عدم پذیرش اظهارنامه. امکان اعتراض به اظهارنامه برآوردی اداره امور مالیاتی. اجرای تبصره ماده ۲۱۹ برای ابلغ‌های قانونی اظهارنامه برآوردی.	طبق ماده ۱۰۶ درآمد مشمول مالیات در مورد اشخاص حقوقی به استثنای درآمدهایی که طبق مقررات این قانون نحوه دیگری برای تشخیص آن مقرر شده است بر اساس میزان سوددهی فعالیت و مقررات مواد ۹۴، ۹۵ و ۹۷ این قانون و تبصره آن تعیین می‌شود.
ماده ۹۸ حذف شد	لزوم ارائه قراین و دلایل انتخاب نوع قرینه	عدم پیش‌بینی درج توجیه کافی در گزارش رسیدگی موضوع این ماده حذف شده برای مبنای اظهارنامه برآوردی موضوع ماده ۹۷ اصلاحی.	حذف روش علی‌الرأس در تشخیص درآمد مشمول مالیات.	حذف مشروط.
ماده ۱۰۰	مهلت ارائه اظهارنامه مشاغل	به دلیل بسته شدن حساب‌های وزارتخانه‌ها، مؤسسات دولتی و دستگاه‌هایی که از بودجه دولت استفاده می‌شود یک ماه بعد از مهلت ارائه اظهارنامه مشاغل، امکان مغایرت بین تاریخ ثبت معاملات در سامانه‌های موضوع ماده ۱۶۹ ق.م.م و اظهارنامه مشاغل اشخاص حقیقی طرف قرارداد با دستگاه‌های دولتی وجود دارد.	تفکیک مهلت ارائه اظهارنامه مشاغل اشخاص حقیقی از اشخاص حقوقی. کاهش استفاده همزمان از سایت سازمان امور مالیاتی و مشکلات الکترونیکی.	اصلاح مهلت از پایان تیر ماه به خردادماه
تبصره ماده ۱۰۰	معافیت سطحی از مشاغل از انجام بخشی از تکالیف از قبیل نگهداری اسناد و مدارک و ارائه اظهارنامه مالیاتی و تعیین مالیات مودیان مذکور به صورت مقطوع	ضرورت توجه به تکالیف این گروه از مشاغل در مالیات بر ارزش افزوده تبصره‌ها.	امکان تعریف تکالیف سبک برای مشاغل کوچک. ارائه ماخذ مناسب و امکان افزایش خودکار سالانه برای مشاغل مشمول اجرای این ماده امکان رسیدگی به اظهارنامه‌های مالیاتی تسلیم شده در موعد مقرر در صورت لازم.	مشاغل یا گروه‌هایی از آنان که میزان فروش کالا و خدمات سالانه آنها حداکثر ده برابر معافیت موضوع ماده (۸۴) این قانون باشد مشمول این ماده هستند.
تبصره ماده ۱۰۰	کسر فقط یک معافیت موضوع این ماده برای هر شخص حقیقی دارای بیش از یک واحد شغلی باشد.	عدم تعریف شفاف از واحد شغلی به منظور جلوگیری برداشت مجریان قانون در اعمال معافیت در صورت دارا بودن درآمد اجاره یا حقوق.	رعایت عدالت مالیاتی در اخذ درآمد مجموع در اعطا معافیت و اعمال نرخ پلکانی ماده ۱۳۱	مجموع درآمد واحدهای شغلی با مشمول مالیات به نرخ‌های مذکور در ماده ۱۳۱ این قانون می‌شود.

ماده	موضوع	نقطه ضعف	نقطه قوت	نکته کلیدی
ماده ۱۰۴ حذف شد	کسر مالیات تکلیفی از حق الزحمه‌های مصرح	کاهش درآمدهای دولت با توجه به رویه مورد عمل مالیاتی. عدم توزیع نقدینگی در طی سال.	کاهش اختلافات مالیاتی. کاهش عدم پذیرش دفاتر مودیان. افزایش رضایت مندی مودیان بهدلیل آثار نامطلوب تفاوت نحوه کسر و اعمال کارفرما و پیمانکار. کمک به تمکین عادلانه مودیان. حذف بی‌عدالتی دریافت علی‌الحساب در طی سال مرفعا برای برخی از مشاغل و فعالیت‌ها.	-
تبصره ۷ ماده ۱۰۵	به ازای هر ده درصد افزایش درآمد ابرازی مشمول مالیات نسبت به سال گذشته، یک واحد درصد و حداکثر تا پنج واحد درصد از نرخ مالیات کاسته می‌شود.	فراهم کردن زمینه مدیریت سود در برای رشد ده درصدی سالانه درآمد در دوره‌های پنج ساله. تشویق به ابراز سود بیشتر از واقع نسبت به سال قبل. افزایش ریسک حسابرسی صورت‌های مالی.	ارائه مشوق به فعالان برای توسعه و رونق دادن به فعالیت‌های آنها. ارائه مشوق به عدم مدیریت سود در برای کاهش درآمدهای مشمول. فراهم شدن کاهش نرخ مالیات.	شرط برخورداری از این تخفیف تسویه بدهی مالیاتی سال قبل و ارائه اظهارنامه مالیاتی مربوط به سال جاری در مهلت اعلام‌شده از سوی سازمان امور مالیاتی است.
تبصره ۵ ماده ۳ قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور	معافیت از مالیات و عوارض فعالیت‌های صندوق تثبیت بازار سرمایه به عنوان نهاد مالی تحت نظارت سازمان بورس و اوراق بهادار	عدم توجه به ماده ۱۱۹ قانون برنامه پنجم توسعه در خصوص سیاست اعتبار مالیاتی با نرخ صفر به جای معافیت‌های قانونی مالیاتی عدم توجه به بند ب ماده ۱۱۹ قانون برنامه پنجم توسعه در خصوص ثبت معافیت‌های مالیاتی مذکور به صورت جمعی - خرجی در قوانین بودجه سالانه.	حمایت مالیاتی از بازار سرمایه.	معافیت مزبور صرفا بابت فعالیت در حوزه بازار سرمایه از ابتدای سال ۱۳۹۵ است.
ماده ۱۰۶	نحوه تعیین درآمد مشمول مالیات در مورد اشخاص حقوقی براساس میزان سوددهی فعالیت و مقررات مواد (۹۴)، (۹۵) و (۹۷) این قانون و تبصره آن تعیین می‌شود.	تنظیم آیین نامه چگونگی تحریر دفتر ارجاع داده شده از ماده ۹۵ بدون کسب نظر جامعه حسابداران رسمی ایران. عدم توجه به لزوم داشتن گزارش حسابرسی با هدف شفاف‌سازی در تعیین شاخص‌ها و معیارها. عدم اصلاح مهلت سی روز به یکماه و ایجاد مشکلات زمان اعتراض در ماه‌های ۳۱ و ۲۹ روزی مودیان. عدم پیش‌بینی امکان ماده ۲۳۷ در خصوص ماده ۹۷ برای اخذ گزارش جزییات مبنای اظهارنامه برآوردی اداره امور مالیاتی. عدم تبیین امکان اعتراض در مهلت سی روز منگک از امکان اعتراض به برگ تشخیص بر اساس ماده ۲۳۸ است. عدم تبیین مرجع اعتراض به اظهارنامه برآوردی. آماده نبودن بستر کامل طرح جامع اطلاعاتی در موص اطلاعات فعالیت‌های مودیان.	حذف روش علی‌الراس برای اشخاص حقوقی. درآمدهای این فصل باسناد دفاتر تجاری موضوع قانون تجارت تعیین می‌شود. امکان رسیدگی نمونه‌ای به اشخاص حقوقی برای اولین بار کاهش هزینه‌های رسیدگی. لزوم انتخاب مودیان برای رسیدگی نمونه‌ای بر اساس شاخص و معیار. ضرورت اقدام به تهیه اظهارنامه مالیاتی برآوردی بر اساس فعالیت و اطلاعات اقتصادی کسب شده مودیان از طرح جامع مالیاتی در صورت عدم پذیرش اظهارنامه امکان اعتراض به اظهارنامه برآوردی اداره امور مالیاتی. اجرای تبصره ماده ۲۱۹ برای ابلاغ‌های قانونی اظهارنامه برآوردی.	به استثنای درآمدهایی که طبق مقررات این قانون نحوه دیگری برای تشخیص آن مقرر شده است.

ماده	موضوع	نقطه ضعف	نقطه قوت	نکته کلیدی
ماده ۱۰۷	درآمد مشمول مالیات اشخاص حقیقی و حقوقی خارجی مقیم خارج از ایران . بابت خدمات و واگذاری امتیازات و سایر حقوق یا تحت هر عنوان دیگر. پرداخت‌کنندگان وجوه مذکور در این ماده مکلفند در هر پرداخت، مالیات متعلق را کسر و تا پایان ماه بعد به اداره امور مالیاتی پرداخت کنند .	عدم نگاه به تسهیل سرمایه‌گذاری خارجی در شرایط پساتحریم. متغیر کردن نرخ مالیات خدمات پیمانکاری از ۱۲ درصد به ۱۰ درصد تا ۴۰ درصد. متغیر کردن نرخ مالیات واگذاری امتیازات از ۲۰ درصد به ۲۰ درصد تا ۴۰ درصد. عدم شفافیت چگونگی مشمول بودن عبارت درآمدهای "از ایران" در مواردی خرید (وارادات) یک خدمت مانند طراحی یک نقشه آماده یا حمل یک کالا به ایران از کشور خارجی. ضرورت تدوین آیین نامه در تجمیع موضوع بند ۵ ماده ۱، ماده ۱۱۳، تبصره ماده ۱۵۹، ماده ۱۶۸، تبصره ۲ ماده ۱۷۷ در خصوص فعالیت اشخاص خارجی.	شفافیت بیشتر و گسترش دامنه معافیت مالیات بر درآمد شرکت خارجی فروشنده، در خرید کالا خارجی مطابق (مستندات گمرکی) توسط همه مودیان و برداشتن اعطای معافیت صرفاً به قراردادهای با دستگاه‌های دولتی. استمرار مشوق معافیت مالیاتی برای قراردادهای پیمانکاری خارجی به میزان واگذاری خدمات به پیمانکار داخلی و تامین کالا از داخل. حذف کسر مالیات تکلیفی علی الحساب پیمانکاری داخلی در قراردادهای خدمات خارجی که دست دوم به پیمانکاران داخلی واگذار می‌شود. اصلاح مهلت بیست روز به تا ماه بعد و ارفع مشکلات زمان اعتراض در ماه‌های ۳۱ و ۲۹ روزه مودیان.	درآمدهایی که "در ایران" و یا "از ایران" تحصیل می‌کنند. آیین‌نامه اجرائی و ضرایب تشخیص درآمد مشمول مالیات تنظیم خواهد شد. با توجه به نوع فعالیت و میزان سوددهی به ماخذ ده درصد (۱۰ درصد) تا چهل درصد (۴۰ درصد) مجموع وجوهی است که ظرف مدت یکسال مالیاتی عاید آنها می‌شود .
تبصره ۱	معافیت در عملیات پیمانکاری، آن قسمت از مبلغ قرارداد که به مصرف خرید لوازم و تجهیزات می‌رسد. در مورد خرید داخلی حداکثر تا مبلغ صورت‌حساب خرید و در مورد خرید خارجی تا مجموع ارزش گمرکی کالا و حقوق ورودی وسایل پرداخت‌های قانونی مندرج در پروانه سبز گمرکی.	عدم اعطای معافیت به میزان بهای تمام شده خرید خارجی به جای ارزش گمرکی با توجه به متفاوت بودن آنها.	شفافیت بیشتر و گسترش دامنه معافیت مالیات بر درآمد شرکت خارجی فروشنده، در خرید کالا خارجی مطابق (مستندات گمرکی) یا میزان خرید داخلی توسط همه مودیان و برداشتن اعطای معافیت قبلی صرفاً به قراردادهای با دستگاه‌های دولتی.	مشروط بر آنکه در قرارداد یا اصلاحات و الحاقات بعدی آن مبالغ لوازم و تجهیزات به طور جدا از سایر اقلام قرارداد درج شده باشد.
تبصره ۲	معافیت مالیاتی تمام یا قسمتی از فعالیت پیمانکاری خارجی به میزان واگذاری به اشخاص حقوقی ایرانی به عنوان پیمانکاران دست دوم.	-	استمرار مشوق معافیت مالیاتی برای قراردادهای پیمانکاری خارجی به میزان واگذاری خدمات به پیمانکار داخلی. حذف کسر مالیات تکلیفی علی الحساب پیمانکار داخلی در قراردادهای خدمات خارجی که دست دوم به پیمانکاران داخلی واگذار می‌شود.	معادل مبالغی که برای تهیه لوازم و تجهیزات مذکور در قرارداد دست اول که توسط پیمانکار دست دوم خریداری می‌شود. با رعایت قسمت اخیر تبصره (۱) این ماده.
تبصره ۳	معافیت مالیاتی شعب و کتندگی‌های شرکت‌ها و بانک‌های خارجی در ایران.	عدم جایگزین کردن معافیت مالیاتی نسبت به درآمدهای مشمول مالیات ابرازی به درآمد مشمول مالیات.	-	که بدون داشتن حق انجام دادن معامله به امر بازاریابی و جمع‌آوری اطلاعات اقتصادی در ایران برای شرکت مادر اشتغال دارند و برای جبران مخارج خود از شرکت مادر وجوهی دریافت می‌کنند.
تبصره ۴	درآمد حاصل از بهره‌برداری سرمایه و سایر فعالیت‌هایی که اشخاص حقوقی مزبور به وسیله کتندگی از قبیل شعبه، کننده، کارگزار و امثال آنها در ایران انجام می‌دهند مشمول مقررات ماده (۱۰۶) این قانون خواهد بود.	عدم نگاه به تسهیل سرمایه‌گذاری خارجی و تاسیس شعب آنها در شرایط پسا تحریم.	رفع ابهام تبصره پنج قبلی مبنی بر چگونگی انجام تکالیف توسط شرکت‌های خارجی که شعبه یا کتندگی در ایران نداشتند و قرداد ارائه خدمات در ایران تنظیم می‌کردند. محدود کردن اجرای ماده ۱۰۶ برای اشخاص حقوقی خارجی که در ایران کتندگی یا شعبه دارند.	-

ماده	موضوع	نقطه ضعف	نقطه قوت	نکته کلیدی
ماده ۱۳۱	نرخ مالیات بر درآمد اشخاص حقیقی سالانه به شرح زیر است: ۱- تا میزان ۵۰۰ میلیون ریال به نرخ ۱۵ درصد. ۲- نسبت به مازاد ۵۰۰ میلیون ریال تا میزان یک میلیارد ریال به نرخ ۲۰ درصد. ۳- نسبت به مازاد یک میلیارد ریال به نرخ ۲۵ درصد.	کاهش درآمدهای مالیاتی دولت. عدم عدالت مالیاتی برابری نرخ مالیاتی مشاغل اشخاص حقیقی با نرخ مالیاتی اشخاص حقوقی.	حذف نرخ مالیاتی ۳ و ۳۵ درصد. افزایش سطح درآمد مشمول مالیات مشمول نرخ‌های پلکانی بالاتر. کاهش مالیات مشاغل (از طریق نرخ و افزایش سطح مشمول نرخ‌های پلکانی).	به استثنای مواردی که طبق مقررات این قانون دارای نرخ جداگانه‌ای است.
تبصره	به ازای هر ده درصد افزایش درآمد ابرازی مشمول مالیات نسبت به سال گذشته، یک واحد درصد و حداکثر تا پنج واحد درصد از نرخ مالیات کاسته می‌شود.	فراهم کردن زمینه مدیریت سود برای رشد ده درصدی سالانه درآمد در دوره‌های پنج ساله. تشویق به ابراز سود بیشتر از واقع نسبت به سال قبل. افزایش ریسک حسابرسی صورت‌های مالی.	ارائه مشوق به فعالان برای توسعه و رونق دادن به فعالیت‌های آنها. ارائه مشوق به عدم مدیریت سود برای کاهش درآمدهای مشمول. فراهم شدن امکان کاهش نرخ مالیات.	شرط برخورداری از این تخفیف تسویه بدهی مالیاتی سال قبل و ارائه اظهارنامه مالیاتی مربوط به سال جاری در مهلت اعلام‌شده از سوی سازمان امور مالیاتی است.
ماده ۱۳۲ (ماده ۳ قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و...)	نرخ صفر برای درآمد ابرازی ناشی از فعالیت‌های تولیدی و معدنی یا قرارداد استخراج و فروش و درآمدهای خدماتی بیمارستان‌ها، هتل‌ها و مراکز اقامتی گردشگری دارای پروانه بهره‌برداری.	پرداخت مالیات نسبت به هزینه‌های غیرقابل قبول از منظر مقررات ماده ۱۴۸ ق.م.م و برگشتی مربوط به فعالیت مشمول نرخ صفر مالیات.	افزایش مشوق مالیاتی ۱۰۰ درصد به جای ۸۰ درصد قبلی. افزایش مدت پنج سال به جای ۴ سال. امکان ثبت و محاسبه میزان معافیت‌های اعطایی سالانه و درج در بودجه کشور با نرخ صفر مطابق ماده ۱۱۹ قانون برنامه پنجم توسعه.	اشخاص حقوقی غیردولتی معافیت به مدت پنج سال و در مناطق کمتر توسعه یافته به مدت ده سال.
بخش الف	تعریف مالیات با نرخ صفر	عدم ترویج به ارائه گزارش حسابرسی صورت‌های مالی در برای افزایش شفافیت با توجه به جریمه مشخصه در ماده ۲۷۲ ق.م.م. نسبت به مالیات با توجه به صفر بودن مالیات این گونه درآمدهای ابرازی. مشمول مالیات شدن هزینه‌های برگشتی.	الزام به ارائه دفاتر و مدارک و مورد رسیدگی قرار گرفتن. شفافیت بیشتر این گونه فعالیت‌ها. انضباط مالی بیشتر با توجه به رسیدگی‌های مالیاتی.	تکلیف به تسلیم اظهارنامه، دفاتر قانونی، اسناد و مدارک حسابداری حسب مورد، برای درآمدها و تکلیف سازمان به بررسی اظهارنامه و تعیین درآمد مشمول مالیات مؤدیان و محاسبه مالیات آنها با نرخ صفر.
بخش ب	افزایش یکسال اضافه به مشوق مالیات با نرخ صفر به ازای هر سال افزایش کارکنان به واحدهای موضوع این ماده با بیش از پنجاه نفر نیروی کار شاغل چنانچه در دوره معافیت، هر سال نسبت به سال قبل نیروی کار شاغل خود را حداقل پنجاه درصد افزایش دهند افزایش اشتغال نیروی کار در هر واحد با تأیید وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و ارائه اسناد و مدارک مربوط به فهرست بیمه تأمین اجتماعی کارکنان محقق می‌شود.	دور از دسترس بودن این مشوق با توجه به تعیین ضریب ۵۰ درصد افزایش نیروی نسائی. عدم پیش‌بینی برای جلوگیری از اخراج کارکنان با مستندات باز خرید و استعفا برای استفاده از مشوق. افزایش هزینه‌های استخدام پس از تأیید وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی. افزایش مراحل فرآیند توسعه کسب و کار.	حمایت از توسعه اشتغال. حمایت توسعه فعالیت‌ها. حمایت از تشکیل واحدهای اقتصادی بزرگتر و ادغام. حمایت غیرمستقیم از باز خرید و بازنشستگی.	در صورت کاهش نیروی کار از حداقل افزایش مذکور در سال بعد، مالیات متعلق در سال کاهش، مطالبه و وصول می‌شود. افراد بازنشسته، باز خرید و مستعفی، کاهش محسوب نمی‌شود.

ماده	موضوع	نقطه ضعف	نقطه قوت	نکته کلیدی
۳۰۶	افزایش مدت محاسبه مالیات با نرخ صفر برای واحدهای اقتصادی موضوع این ماده واقع در شهرک‌های صنعتی یا مناطق ویژه اقتصادی به مدت دو سال و در صورت استقرار شهرک‌های صنعتی یا مناطق ویژه اقتصادی در مناطق کمتر توسعه یافته، به مدت سه سال.	-	حمایت از منطقه ویژه اقتصادی. حمایت از مناطق کمتر توسعه یافته. حمایت از شهرک‌های صنعتی.	-
۳۰۷	شرط برخورداری از هرگونه معافیت مالیاتی، تسلیم اظهارنامه مالیاتی در موقع مقرر قانونی.	عدم لزوم ارائه گزارش حسابرسی صورت‌های مالی برای افزایش شفافیت به‌معنای شرط استفاده از معافیت.	لزوم تکمیل اظهارنامه شامل ترازنامه و صورت سود و زیان. شرط مزبور برای اشخاص حقیقی و حقوقی فعال در مناطق آزاد نیز است.	
۳۰۸	تشویق و حمایت از افزایش سرمایه‌گذاری‌های اقتصادی واحدهای موضوع این ماده در مناطق کمتر توسعه یافته و سایر مناطق علاوه بر دوره حمایت از طریق مالیات با نرخ صفر حسب مورد. اشخاص حقوقی غیردولتی موضوع این ماده که قبل از این اصلاحیه تاسیس شده‌اند، در صورت سرمایه‌گذاری مجدد از مشوق این ماده می‌توانند استفاده کنند هرگونه سرمایه‌گذاری که با مجوز مراجع قانونی ذیربط به منظور تاسیس، توسعه، بازسازی و نوسازی واحدهای مذکور برای ایجاد دارایی‌های ثابت به استثنای زمین هزینه می‌شود، مشمول حکم این بند است.	عدم توجه به گزارش حسابرسی مصرف وجوه افزایش سرمایه در دارایی‌های ثابت برای تاسیس، توسعه یا بازسازی در کنار مجوز آن. عدم توجه به ارائه مشوق در زیرساخت‌های مورد نیاز در حوزه سلامت و گردشگری و شرکت‌های دانش بنیان در همه مناطق.	حمایت از افزایش سرمایه به شرط تاسیس، توسعه و بازسازی دارایی‌های ثابت. حمایت از مناطق محروم در سرمایه‌گذاری به شرط تاسیس، توسعه و بازسازی دارایی‌های ثابت حذف زمین از مشوق سرمایه‌گذاری در دارایی‌های ثابت. توجه ویژه سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های حوزه صنعت حمل و نقل فارغ از محل و منطقه سرمایه‌گذاری. ۱- در مناطق کمتر توسعه یافته؛ مالیات سال‌های بعد از دوره محاسبه مالیات با نرخ صفر مذکور در این ماده تا زمانی که جمع درآمد مشمول مالیات واحد به دو برابر سرمایه ثابت و پرداخت شده برسد، با نرخ صفر محاسبه می‌شود. ۲- در سایر مناطق؛ پنجاه درصد مالیات سال‌های بعد از دوره محاسبه مالیات مذکور تا زمانی که جمع درآمد مشمول مالیات واحد، معادل سرمایه ثابت و پرداخت شده شود با نرخ صفر محاسبه و دریافت می‌شود درآمد حمل و نقل اشخاص حقوقی غیردولتی، از مشوق مالیاتی جزئی‌های ۲ و ۱ این بند برخوردار هستند.	
۳۰۹	استثنای زمین مذکور در انتهای بند(ت)، در مورد سرمایه‌گذاری اشخاص حقوقی غیردولتی.	عدم توجه به ارائه مشوق در زیرساخت‌های مورد نیاز در حوزه سلامت و گردشگری و شرکت‌های دانش بنیان در همه مناطق.	توجه ویژه سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های حوزه صنعت حمل و نقل، سلامت و گردشگری. صرفاً برای واحدهای حمل و نقل، بیمارستان‌ها، هتل‌ها و مراکز اقامتی گردشگری صرفاً به میزان تعیین شده در مجوزهای قانونی صادرشده از مراجع ذیصلاح.	
۳۱۰	اخذ مالیات متعلق و جریمه‌های آن در خصوص اشخاصی که از مشوق مالیاتی این ماده برای افزایش سرمایه استفاده کرده باشند.	عدم توجه به کاهش سرمایه اجباری ناشی از موضوع ماده ۱۴۱ اصلاحیه قانون تجارت. عدم شفاف بودن جریمه این موضوع. عدم توجه به چگونگی رفع اختلافات احتمالی فعالان اقتصادی و سازمان امور مالیاتی.	جلوگیری از امکان سوء استفاده از مشوق مالیاتی. در صورت کاهش میزان سرمایه ثبت و پرداخت شده.	
۳۱۱	سرمایه‌گذاری موضوع این ماده با مشارکت سرمایه‌گذاران خارجی با مجوز سازمان سرمایه‌گذاری و کمک‌های اقتصادی و فنی ایران.	عدم شفافیت نحوه حمایت از سرمایه‌گذاری خارجی در مناطق محروم با توجه به ۱۰۰ درصد بودن مشوق.	حمایت از سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در تاسیس واحدهای تولیدی و خدماتی مورد نظر قانون.	
۳۱۲	حمایت از مشارکت شرکت‌های خارجی در سرمایه‌گذاری تولید برای محصولات صادراتی با نشان معتبر. از تاریخ انعقاد قرارداد همکاری با واحد تولید ایرانی در دوره محاسبه مالیات با نرخ صفر واحد تولیدی مذکور مشمول حکم این ماده بوده و در صورت اتمام دوره مذکور، از پنجاه درصد ۵۰ درصد تخفیف در نرخ مالیاتی نسبت به درآمد ابرازی حاصل از فروش محصولات تولیدی در مدت مذکور در این ماده برخوردار هستند.	حمایت از تولید صادراتی با برند معتبر خارجی. عدم شفافیت در تعریف برند معتبر. عدم تعریف نحوه مشارکت خارجی.	حمایت از صادرات. حمایت از سرمایه‌گذاری خارجی در واحدهای تولیدی. حمایت از دریافت دانش فنی و مشارکت با شرکت‌های خارجی. در صورتی که حداقل بیست درصد از محصولات تولیدی را صادر کنند.	

ماده	موضوع	نقطه ضعف	نقطه قوت	نکته کلیدی
۳۱	عدم امکان استفاده از نرخ صفر مالیاتی و مشوق‌های موضوع این ماده برای درآمد واحدهای تولیدی و معدنی؛ مستقر در شعاع یکصد و بیست کیلومتری مرکز استان تهران، پنجاه کیلومتری مرکز استان اصفهان سی کیلومتری مراکز سایر استان‌ها و شهرهای دارای بیش از سیصد هزار نفر جمعیت براساس آخرین سرشماری نفوس و مسکن درخصوص مناطق ویژه اقتصادی و شهرک‌های صنعتی یا واحدهای تولیدی که در محدوده دو یا چند استان یا شهر قرار می‌گیرند، ملاک تعیین محدوده به موجب آیین نامه‌ای	عدم شفافیت نحوه محاسبه فاصله. اعطای معافیت به مناطق ویژه اقتصادی و شهرک‌های صنعتی داخل محدوده غیراز تهران.	حمایت از محیط زیست در شهرهای بزرگ. تدوین آیین نامه در خصوص مناطق ویژه و شهرک‌های صنعتی و واحدهای تولیدی در محدوده مشترک.	واحدهای تولیدی فناوری اطلاعات با تأیید وزارتخانه‌های ذیربط و معاونت علمی و فناوری رئیس جمهور و واحدهای تولیدی و معدنی مستقر در کلیه مناطق ویژه اقتصادی و شهرک‌های صنعتی (به استثنای مناطق ویژه اقتصادی و شهرک‌های مستقر در شعاع یکصد و بیست کیلومتری مرکز استان تهران) در هر حال از امتیاز نرخ صفر و از مشوق‌های مالیاتی این ماده برخوردار هستند.
۳۱	فهرست مناطق کمتر توسعه یافته	عدم توجه به شاخص‌های متوسط درآمدی.	توجه به شاخص بیکاری در تهیه فهرست.	بالحاظ شاخص‌های نرخ بیکاری.
۳۶	ادامه معافیت قبلی کلیه تاسیسات ایرانگردی و جهانگردی که قبل از اجرای این ماده پروانه بهره‌برداری کرده باشند به استثناء درآمد حاصل از اعزام گردشگر به خارج از کشور	-	ادامه حمایت‌های قبلی از فعالیت گردشگری برای مجوزهای قبل از اصلاحیه جدید. حذف حمایت از تورهای سفر داخل به خارج.	تا مدت شش سال پس از تاریخ لازم‌الاجراء شدن این ماده از پرداخت پنجاه درصد مالیات بر درآمد ابرازی معاف هستند.
۳۶	نرخ صفر مالیاتی برای صد درصد درآمد ابرازی دفاتر گردشگری و زیارتی دارای مجوز از مراجع قانونی ذیربط که از محل جذب گردشگران خارجی یا اعزام زائر به عربستان، عراق و سوریه	حمایت از تورهای سفر داخل به خارج. عدم محدودیت زمانی برای مشوق درآمد تورهای سفر داخل به خارج.	حمایت از سفرهای مذهبی. حمایت از جذب گردشگر خارجی. عدم محدودیت زمانی برای مشوق درآمد جذب گردشگر خارجی.	-
۳۶	تبیین مالیات با نرخ صفر شامل درآمد ابرازی به جز درآمدهای کتمان شده است.	عدم تبیین نرخ صفر نسبت به هزینه‌های برگشتی با توجه به مآخذ قرار گرفتن درآمدهای ابرازی عدم شمول احتمالی نرخ صفر نسبت به هزینه‌های پیش‌بینی نشده در ماده ۱۴۸ به‌رغم انطباق هزینه‌ها با استانداردهای حسابداری در آیین نامه.	عدم شمول مالیات با نرخ صفر به درآمدهای کتمان شده.	این حکم در مورد کلیه احکام مالیاتی با نرخ صفر منظور در این قانون و سایر قوانین مجری است.
۳۷	معادل هزینه‌های تحقیقاتی و پژوهشی اشخاص حقوقی خصوصی و تعاونی در واحدهای تولیدی و صنعتی دارای پروانه بهره‌برداری که در قالب قرارداد منعقد شده با دانشگاه‌ها یا مراکز پژوهشی و آموزش عالی و حداکثر به میزان ده درصد مالیات ابرازی سال انجام هزینه مذکور بخشوده می‌شود معادل مبلغ منظور شده به حساب مالیات اشخاص مذکور، به عنوان هزینه قابل قبول مالیاتی پذیرفته نخواهد شد. دستور العمل اجرایی دارد.	عدم حمایت از تحقیق و توسعه در شرکت‌های تازه تاسیس و کوچک. کاهش اثر مشوق مربوطه با غیر قابل قبول بودن نمون از هزینه‌ها و اضافه شدن آن به درآمد مشمول مالیات معادل مبلغ مشوق مالیات. مثال: ۱ میلیارد ریال هزینه تحقیقات با شرایط مزبور. مالیات ابرازی ۵۰ میلیارد ریال. ۱۰ درصد مشوق مالیاتی معادل یک میلیارد ریال هزینه تحقیقات حداکثر برابر ۵ میلیارد ریال می‌شود. هزینه غیرقابل قبول ۱ میلیارد ریال. اثر مالیاتی هزینه غیرقابل قبول ۲۵۰ میلیون ریال. خالص اثر مالیاتی مشوق از انجام تحقیقات ۷۵۰ میلیون ریال. پیچیدگی نحوه محاسبه مشوق و اثر مطلوب آن.	حمایت از تحقیق و توسعه در واحدهای بزرگ.	ناخالص درآمد ابرازی حاصل از فعالیت‌های تولیدی و معدنی آنها کمتر از پنج میلیارد ریال نباشد. مشروط بر اینکه گزارش پیشرفت سالانه آن به تصویب شورای پژوهشی دانشگاه‌ها و یا مراکز تحقیقاتی مربوطه برسد.

موارد اصلاح شده قانون مالیات‌های مستقیم (ادامه)

ماده	موضوع	نقطه ضعف	نقطه قوت	نکته کلیدی
تیمبره ۱	کلیه معافیت‌های مالیاتی و محاسبه با نرخ صفر مالیاتی مازاد بر قوانین موجود مذکور در این ماده از ابتدای سال ۱۳۹۵ اجرا می‌شود.	-	-	-
تیمبره ۲	آیین نامه اجرایی موضوع این ماده و بندهای آن حداکثر ظرف مدت ششماه پس از ابلاغ قانون توسط وزارتخانه‌های امور اقتصادی و دارایی و صنعت، معدن و تجارت با همکاری سازمان امور مالیاتی کشور تهیه می‌شود و به تصویب هیات وزیران می‌رسد.	عدم پیش‌بینی اخذ نظر از اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی.	-	-
مواد ۱۳۶ و ۱۳۷	عبارت «انواع بیمه‌های عمر و زندگی» جایگزین عبارت «بیمه عمر» شود.	-	حمایت از توسعه بیمه.	-
ماده ۱۳۸	حذف شد. ماده ۳۱ قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقای نظام مالی کشور	-	-	-
ماده ۱۳۸ مکرر ماده ۲۰ قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و...	آورده نقدی برای تامین مالی پروژه طرح و سرمایه در گردش بنگاه‌های تولیدی در قالب عقود مشارکتی، از پرداخت مالیات بر درآمد معاف و برای پرداخت کننده سود، معادل سود پرداختی مذکور به عنوان هزینه قابل قبول مالیاتی تلقی می‌شود.	رقابت با سیستم پولی کشور (بانکها). عدم اعمال نرخ صفر و معافیت فعالیت. عدم توجه به ماده ۱۱۹ قانون برنامه پنجم توسعه در خصوص سیاست اعتبار مالیاتی با نرخ صفر به جای معافیت‌های قانونی مالیاتی عدم توجه به بند ماده ۱۱۹ قانون برنامه پنجم توسعه در خصوص ثبت معافیت‌های مالیاتی مذکور به صورت جمعی- خرجی در قوانین بودجه سالانه.	اولین بار پذیرش هزینه تامین مالی از غیر سیستم بانکی. کمک به تشکیل و توسعه فعالیت‌های که امکان اخذ تسهیلات از سیستم بانکی ندارند. حمایت از سرمایه‌گذاری و مشارکت سرمایه‌های شخصی در تولید و فعالیت‌های اقتصادی واقعی با اعطای معافیت هم‌مدت سود سپرده‌های بانکی.	معادل حداقل سود مورد انتظار عقود مشارکتی مصوب شورای پول و اعتبار.
تیمبره ۱	استفاده کننده از معافیت موضوع این ماده تا دو سال نمی‌تواند آورده نقدی را از بنگاه تولیدی خارج کند.	عدم تعریف میزان ارزش روز معافیت.	حمایت از فعالیت اقتصادی جذب کننده تامین مالی بواسطه تعیین حداقل مدت.	در صورت کاهش آورده نقدی، به میزان ارزش روز معافیت استفاده شده، مالیات سال خروج آورده نقدی، اضافه می‌شود.
تیمبره ۲	تشخیص تحقق به کارگیری آورده نقدی برای تامین مالی پروژه طرح یا سرمایه در گردش با اداره امور مالیاتی حوزه مربوط است.	عدم تعیین شرایط وشاخص برای تحقق به کارگیری. عدم واسطه‌سازی تایید تحقق به کارگیری به وزارت صنعت، معدن و تجارت.	کنترل نحوه مصرف تامین مالی پروژه.	-

ماده	موضوع	نقطه ضعف	نقطه قوت	نکته کلیدی
ماده ۱۳۹ بند ح	الحاقی به موارد معافیت این ماده در خصوص آن قسمت از درآمدهای موقوفات عام	♦ مصداقی بودن عناوین محل مصرف درآمد به‌عنوان شرط معافیت.	♦ افزایش موارد معاف درآمد موقوفات عام.	ساخت، تعمیر و نگهداری مراکز نگهداری کودکان و نوجوانان بی‌سرپرست و بدسرپرست در گروه‌های سنی و جنسی مختلف، مراکز نگهداری و مراقبت سالمندان، کارگاه‌های حرفه‌آموزی و اشتغال مصدومان ضایعه نخاعی، معلولان جسمی و حرکتی، زنان سرپرست خانوار و دختران خودسرپرست، مراکز آموزش، توانبخشی و حرفه‌آموزی معلولان ذهنی و کودکان نابینا، کم بینا، کم شنوا و ناشنوا و سایر مراکز و اماکنی که بتوانند در خدمت مددجویان سازمان‌های حمایتی بهزیستی کشور قرار گیرند.
تیمبره بند حا الحاقی ماده ۸۵ قانون تنظیم بخشی از مقررات دولت	مفامحساب‌هایی که توسط شعب تحقیق موضوع ماده (۱۴) قانون تشکیلات و اختیارات سازمان حج و اوقاف و امور خیریه مصوب ۱۳۶۳/۱۰/۲ صادر شده یا می‌شود اگر در مهلت مقرر مربوط به تسلیم اظهارنامه به سازمان امور مالیاتی کشور ارائه شود، برای برخورداری از هرگونه معافیت مالیاتی مقرر در این قانون یا سایر قوانین، به‌منزله اظهارنامه مالیاتی مودی تلقی می‌شود. همچنین در مورد سال‌های قبل از ابلاغ این قانون، در صورتی که مفامحساب مربوط تا پایان سال ۱۳۹۴ به سازمان امور مالیاتی ارائه شود، به‌منزله اظهارنامه مالیاتی خواهد بود.	♦ ساقط شدن تکلیف اظهارنامه توسط مودی.	♦ فقط برای برخورداری از معافیت.	-
تیمبره بند ط ماده ۱۳۹	کمک‌های نقدی و غیرنقدی که در هر سال مالی به مصرف نرسیده باشد بدون تعلق مالیات به سال مالی بعد منتقل می‌شود.	-	♦ جلوگیری از برداشت و تفسیر قبلی در خصوص وجوه مصرف نشده و انتقالی به سال بعد.	-
تیمبره ۵	درآمدها و عایدی حاصل از موقوفات و کمک‌ها و هدایای دریافتی نقدی و غیرنقدی اشخاص موضوع بندهای (ط) و (ک) از پرداخت مالیات معاف است این حکم شامل درآمد شرکت‌های زیرمجموعه اشخاص مذکور نخواهد بود.	♦ با توجه به تیمبره ۲ ماده ۱۳۹ که شرایط تیمبره ۲ ماده ۲ را جاری کرده الحاق این تیمبره دارای ابهام است و درآمد حاصل از فعالیت‌های انتفاعی انجمن‌های موضوع این بند براساس تیمبره ۲ ماده مشمول مالیات است. ♦ بدین ترتیب دریافت کمک مستقیم توسط شرکت‌های زیر مجموعه اشخاص مذکور، آن درآمد را شمول این حکم خارج کرده است.	♦ براساس ماده ۱۴۶ اصلاحی به استثنای بندهای (الف)، (ب) و (ز) ماده ۱۳۹ در سایر موارد نرخ صفر جایگزین معافیت مالیاتی فعالیت‌ها شده است. ♦ امکان ثبت و محاسبه میزان معافیت‌های اعطایی سالانه و درج در بودجه کشور با نرخ صفر مطابق ماده ۱۱۹ قانون برنامه پنجم توسعه.	-
ماده ۱۴۱	صدمرمد درآمد حاصل از صادرات خدمات و کالاهای غیرنفتی و محصولات بخش کشاورزی و بیست‌درصد درآمد حاصل از صادرات مواد خام مشمول مالیات با نرخ صفر می‌شود.	♦ عدم توجه به اهداف و مزیت‌های اقتصادی در صادرات مواد و کالاهای خام.	♦ کاهش میزان معافیت مواد خام از پنجاه درصد به ۲۰ درصد. ♦ نرخ صفر جایگزین معافیت مالیاتی فعالیت ترانزیت شده است. ♦ امکان ثبت و محاسبه میزان معافیت‌های اعطایی سالانه و درج در بودجه کشور با نرخ صفر مطابق ماده ۱۱۹ قانون برنامه پنجم توسعه.	فهرست مواد خام و کالاهای نفتی به تصویب هیات وزیران.

موارد اصلاح شده قانون مالیات‌های مستقیم (ادامه)

ماده	موضوع	نقطه ضعف	نقطه قوت	نکته کلیدی
ماده ۱ تیمبره ۱	درآمد حاصل از صادرات کالاهای مختلف که به صورت عبوری (ترانزیت) به ایران وارد می‌شوند و بدون تغییر در ماهیت یا با انجام کاری بر روی آن صادر می‌شوند مشمول مالیات با نرخ صفر می‌شود.	-	• نرخ صفر جایگزین معافیت مالیاتی فعالیت ترانزیت شده است. • امکان ثبت و محاسبه میزان معافیت‌های اعطایی سالانه و درج در بودجه کشور با نرخ صفر مطابق ماده ۱۱۹ قانون برنامه پنجم توسعه.	-
ماده ۲۵ قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و...	مواد خام معدنی در صورت صادرات به خارج مشمول معافیت مالیات از صادرات نمی‌شوند.	-	• حذف حمایت از صادرات مواد معدنی خام.	تیمبره ۸ قانون معادن مصوب ۱۳۷۷/۷/۲۳ و اصلاحات بعدی آن.
تیمبره ۲	مغاد این ماده پس از اتمام دوره اجرای قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۹/۱۰/۱۵ لازم‌الاجرا می‌شود.	♦ تصویب معافیت‌های مربوط به صادرات در قوانین مختلف. ♦ پیچیده شدن زمان اجرای اصلاحات جدید با توجه به احتمال تمدید برنامه پنجم برای یکسال دیگر.	-	-
تیمبره حذف شد	در مورد کسانی که غیر از امور صادراتی فعالیت دیگری هم دارند، عدم محاسبه زیان حاصل از صدور کالاهای معاف، از مالیات سایر فعالیت‌های آنان.	♦ عدم تطابق تعریف زیان با هزینه.	• در ماده ۱۴۷ به عنوان هزینه غیر قابل قبول تصویب گردید.	-
تیمبره ۵ ماده ۱۴۳ مکرر	نقل و انتقال اوراق بهادار بازارگردانی بازارگردانان دارای مجوز از سازمان بورس و اوراق بهادار در بورس و فرابورس از پرداخت مالیات مقطوع نیم درصد این ماده، معاف است.	-	• حمایت مالیاتی از بازار سرمایه.	ماده ۳۳ قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و...
ماده ۲۹ قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و...	از ابتدای سال ۱۳۹۵ کلیه معافیت‌های مقرر در مواد ۱۱ و ۷، ۱۲ قانون توسعه ابزارها و نهادهای مالی جدید به منظور تسهیل اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم ۴۴ قانون اساسی مصوب ۱۳۸۸/۹/۲۵ در خصوص اوراق صکوک و تمامی اوراق بهاداری که در چهار چوب قوانین و بر اساس ضوابط و مقررات بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران منتشر می‌شود، حاکم است.	♦ عدم اعمال نرخ صفر و معافیت فعالیت. ♦ ماده ۱۱ و ۱۲ قانون توسعه ابزارها و نهادهای مالی جدید. ♦ به مواد قانون مالیات‌ها عطف داده نشده و مستقل معافیت اعطا شده است. ♦ عدم توجه به ماده ۱۱۹ قانون برنامه پنجم توسعه در خصوص سیاست اعتبار مالیاتی با نرخ صفر به جای معافیت‌های قانونی مالیاتی. ♦ عدم توجه به بند ب ماده ۱۱۹ قانون برنامه پنجم توسعه در خصوص ثبت معافیت‌های مالیاتی مذکور به صورت جمعی - خرجی در قوانین بودجه سالانه.	• بسط معافیت‌ها در خصوص ابزارها و نهادهای مالی.	-

ماده	موضوع	نقطه ضعف	نقطه قوت	نکته کلیدی
ماده ۱۴۶ مکرر	معافیت‌های مذکور در مواد (۱۳۳)، (۱۳۴)، (۱۳۹) «به استثنای بندهای (الف)، (ب) و (ز)»، (۱۴۲)، (۱۴۳) و تبصره (۱) ذیل ماده (۱۴۳) مکرر به‌معنای مالیات به نرخ صفر منظور می‌شود.	عدم جایگزینی نرخ صفر مالیات برای معافیت‌های بند (الف)، (ب) و (ز) ماده ۱۳۹ و معافیت ماده ۸۱. عدم توجه به ماده ۱۱۹ قانون برنامه پنجم توسعه در خصوص سیاست اعتبار مالیاتی با نرخ صفر به جای معافیت‌های قانونی مالیاتی. عدم توجه به بند ب ماده ۱۱۹ قانون برنامه پنجم توسعه در خصوص ثبت معافیت‌های مالیاتی مذکور به صورت جمعی - خرجی در قوانین بودجه سالانه.	امکان ثبت و محاسبه میزان معافیت‌های اعطایی سالانه و درج در بودجه کشور با نرخ صفر در موارد مصرح در ماده ۱۴۶ مکرر.	-
تبصره ۱	شرط برخورداری از نرخ صفر و هرگونه معافیت یا مشوق مالیاتی مندرج در این قانون و سایر قوانین، ارائه اظهارنامه مالیاتی، دفاتر و یا اسناد و مدارک موضوع ماده (۹۵) این قانون در موعد مقرر به ترتیبی که سازمان امور مالیاتی کشور اعلام می‌کند. در صورت عدم ارائه اظهارنامه، دفاتر و یا اسناد و مدارک مذکور، مودی مطابق احکام و ضوابط این قانون مشمول مالیات، جریمه و مجازات مقرر در این قانون می‌شود.	مغایرت با برنامه پنجم توسعه که شرط برخورداری از معافیت را صرفاً عدم ارائه اظهارنامه قرار داده است. عدم ارائه دفاتر و یا اسناد و مدارک به ترتیبی که سازمان امور مالیاتی کشور اعلام می‌کند. محل اختلاف مالیاتی و دلایلی برای برخورد سلیقه‌ای در نپذیرفتن معافیت است. عدم توجه به لزوم داشتن گزارش حسابرسی با هدف شفاف‌سازی در سازمان‌ها. جریمه و مجازات تبیین نشده است. جرایم و مجازات کدام مواد قانون.	الزام به رعایت انضباط مالی کامل شرط معافیت.	بجز مورد بند (ح) ماده (۱۳۹) این قانون که مطابق ماده (۸۵) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) مصوب ۱۳۹۳/۱۲/۴. حکم این تبصره در خصوص مشمولان مواد (۱۴۴) و (۱۴۵) و بندهای (الف)، (ب) و (ز) ماده (۱۳۹) این قانون جاری نیست. اجرای حکم این تبصره در خصوص اشخاص حقیقی مشمول ماده (۸۱) این قانون به صورت تدریجی و متناسب با ایجاد ظرفیت‌های اجرایی، اداری و حسب اعلام سازمان امور مالیاتی کشور خواهد بود.
تبصره ۲	معادل اعتبار مالیاتی محاسبه شده به نرخ صفر موضوع این ماده از محل اعتبار جمعی خرجی که همه‌ساله در بودجه سنواتی پیش‌بینی می‌شود به حساب اشخاص مذکور منظور می‌شود. اعتبارات موضوع این تبصره تخصیص یافته تلقی می‌شود و در صورتی که اعتبارات مورد نیاز در یک سال مالی بیشتر از مبلغ مصوب در قانون بودجه کل کشور همان سال باشد مبلغ اعتبار جمعی خرجی یادشده و متقابلاً منابع مربوط، با پیشنهاد وزارت امور اقتصادی و دارایی، تصویب هیات وزیران و تصویب مجلس شورای اسلامی قابل افزایش است.	-	رعایت ماده ۱۱۹ قانون برنامه پنجم توسعه در خصوص سیاست اعتبار مالیاتی با نرخ صفر به جای معافیت‌های قانونی مالیاتی عدم توجه به بند ب ماده ۱۱۹ قانون برنامه پنجم توسعه در خصوص ثبت معافیت‌های مالیاتی مذکور به صورت جمعی - خرجی در قوانین بودجه سالانه.	-
تبصره ۱ ماده ۱۴۷	از لحاظ مقررات این فصل، کلیه اشخاص حقوقی و همچنین صاحبان مشاغل موضوع ماده ۹۵ این قانون که مکلف به نگهداری دفاتر هستند، در حکم مؤسسه محسوب می‌شوند. همچنین هزینه‌های قابل قبول مالیاتی در مورد سایر صاحبان مشاغل نیز قابل پذیرش است.	در اصلاحیه مزبور انطباق هزینه‌های قابل قبول با استانداردهای حسابداری داده نشده است و این امر مشکلی در پیاده‌سازی استانداردهای حسابداری و تغییرات آن برای انطباق با استانداردهای حسابداری بین‌المللی است.	یکنواختی تکالیف و تسری هزینه‌های قابل قبول به تمامی مشاغلی که مکلف به نگهداری دفاتر هستند.	-
تبصره ۲	هزینه‌های مربوط به درآمدهایی که به موجب این قانون از پرداخت مالیات معاف یا مشمول مالیات با نرخ صفر بوده یا با نرخ مقطوع محاسبه می‌شود، به‌معنای هزینه‌های قابل قبول مالیاتی شناخته نمی‌شوند.	عنوان نامناسب هزینه غیر قابل قبول برای فعالیت‌های با درآمد معاف یا نرخ صفر یا مالیات مقطوع. عدم ارائه اظهارنامه یا دفاتر یا اسناد مدارک بر اساس تبصره یک ماده ۱۴۶ موجب عدم برخورداری از نرخ صفر، معافیت گردیده و هزینه نیز باستناد تبصره ۲ ماده ۱۴۷ غیر قابل قبول است. بدین ترتیب درآمد * ۲۵ درصد به‌معنای مالیات غیر عادلانه است.	-	عدم پذیرش زیان حاصل از درآمدهای معاف حذف و هزینه درآمدهای معاف غیر قابل قبول گردیده است.

موارد اصلاح شده قانون مالیات‌های مستقیم (ادامه)

ماده	موضوع	نقطه ضعف	نقطه قوت	نکته کلیدی
تصویر ۳	پذیرش هزینه‌های پرداختی قابل قبول مالیاتی موضوع این قانون که به شیوه تهاطری انجام نشود از مبلغ پنجاه میلیون ریال به بالا منوط به پرداخت یا تسویه وجه آن از طریق سامانه (سیستم) بانکی خواهد بود.	مصرفا هزینه‌های پرداختی را مشمول می‌شود و نه تسویه بستانکاری (طلب). عدم تعریف تهاطر.	کمک به حذف پول کاذب در معاملات. محدود کردن سقف مجاز تبادل و نگهداری وجوه نقد موضوع قانون مبارزه با پولشویی.	-
بند ۲ ماده ۱۴۸	هزینه‌های استخدامی متناسب با خدمت کارکنان براساس مقررات استخدامی مؤسسه و پرداختی به بازنشستگان مؤسسه حداکثر تا سقف یک‌دوازدهم معافیت موضوع ماده (۸۴) این قانون.	-	-	-
بند ۱۸ ماده ۱۴۸	سود، کارمزد و جریمه‌هایی که برای انجام عملیات مؤسسه به بانک‌ها، صندوق تعاون، صندوق‌های حمایت از توسعه بخش کشاورزی و همچنین مؤسسات اعتباری غیربانکی مجاز و شرکت‌های واسپاری (لیزینگ) دارای مجوز از بانک مرکزی پرداخت شده یا تخصیص یافته باشد.	بخشودگی جرایم تسهیلات بانکی که معمولاً اتفاق می‌افتد موجب تاخیر در پرداخت مالیات می‌شود.	صرفا جرائم پرداختی به بانک‌ها به استناد رأی هیات عمومی شورای عالی مالیاتی به شماره ۳۰/۴/۱۳۳۵۶ مورخ ۱۳۷۱/۱۰/۲۹ (قابل قبول بود و با این جرائم بانکی نیز همزمان با تخصیص (تحقق) نه پرداخت قابل قبول است.	-
بند ۲۹ الحاقی ماده ۱۴۸	ذخیره مربوط به خدمات پس از فروش (گارانتی) اشخاص حقوقی.	عدم اشاره به نحوه برآورد و اظهارنظر حسابرس نسبت به برآوردهای انجام شده در هزینه‌ها.	انطباق بیشتر قوانین مالیاتی با استانداردهای حسابداری.	-
ماده ۱۴۹ اصلاح شده	آن قسمت از دارایی‌های استهلاک‌پذیر که بر اثر به‌کارگیری یا گذشت زمان یا سایر عوامل و بدون توجه به تغییر قیمت‌ها ارزش آن تقلیل می‌یابد و همچنین هزینه‌های تأسیس، قابل استهلاک بوده و هزینه استهلاک آنها جز هزینه‌های قابل قبول مالیاتی تلقی می‌شود.	امکان ابطال آیین نامه در صورت عدم رعایت دقیق استانداردهای حسابداری. عدم توجه به لزوم اخذ نظر از سازمان حسابرسی و جامعه حسابداران رسمی در تدوین آیین نامه مزبور.	توجه به لزوم رعایت استانداردهای حسابداری در تدوین آیین نامه مزبور. تیمبرهای ماده ۱۴۸، ۱۵۰ و جدول ماده ۱۵۱ مقررات از هم گسسته‌ای ر ا رقم زده بود که با تجمیع در آیین نامه مؤثر در نحوه استفاده مودیان است.	مقررات مربوط به استهلاک‌های دارایی‌های استهلاک‌پذیر شامل جداول استهلاک‌ها و چگونگی اجرای آن با رعایت استانداردهای حسابداری توسط سازمان امور مالیاتی کشور تهیه می‌شود و ظرف مدت شش ماه از تاریخ تصویب این قانون به تصویب وزیر امور اقتصادی و دارایی می‌رسد.
تصویر ۱	افزایش بهای ناشی از تجدید ارزیابی دارایی‌های اشخاص حقوقی، با رعایت استانداردهای حسابداری مشمول پرداخت مالیات بر درآمد نیست و هزینه استهلاک ناشی از افزایش تجدید ارزیابی نیز به عنوان هزینه قابل قبول مالیاتی تلقی نمی‌شود. در زمان فروش یا معاوضه دارایی‌های تجدید ارزیابی شده، مابه التفاوت قیمت فروش و ارزش دفتری بدون اعمال تجدید ارزیابی در محاسبه درآمد مشمول مالیات منظور می‌شود.	خستگی کردن اثر معافیت ناشی از تجدید ارزیابی حاصل از تجدید ارزیاب دارایی‌ها به غیر قابل قبول کردن هزینه استهلاک ناشی از افزایش تجدید ارزیابی. نحوه شناسایی درآمد مشمول مالیات دارایی تجدید ارزیابی شده در هنگام فروش موجب عدم تطبیق سود و درآمد مشمول مالیات و میزان انطباق با استانداردهای حسابداری می‌شود. اصل پرداختن به مالیات تجدید ارزیابی در قانون مالیات‌های مستقیم به دلیل عدم ماهیت درآمدی آن محل اشکال قانون از نظر انطباق با استانداردهای حسابداری است. افزایش بهای تمام شده کالای فروش. مناسب شدن نحوه محاسبه بازده دارایی‌ها، افزایش وجوه نقد ناشی از عملیات و...	برداشتن محدودیت یکبار تجدید ارزیابی کردن. توجه به لزوم رعایت استانداردهای حسابداری در تدوین آیین نامه مزبور. راهکار خروج از ماده ۱۴۱ اصلاحیه قانون تجارت.	آیین نامه اجرائی این تبصره در مورد نحوه تجدید ارزیابی، فروش و استهلاک دارایی‌های تجدید ارزیابی شده و سایر الزامات و ترتیبات اجرائی که با رعایت استانداردهای حسابداری تهیه می‌شود، به پیشنهاد وزیر امور اقتصادی و دارایی ظرف مدت شش ماه از تاریخ لازم‌الاجراء شدن این قانون (۱۳۹۵/۱/۱) به تصویب هیات وزیران می‌رسد.

ماده	موضوع	نقطه ضعف	نقطه قوت	نکته کلیدی
تبصره ۲	در صورتی که بر اثر فروش مال قابل استهلاك یا مسلوب‌المنفعه شدن ماشین‌آلات، زیانی متوجه مؤسسه گردد، زیان حاصل معادل ارزش مستهلك نشده دارایی منهای حاصل فروش (در صورت فروش) یکجا قابل احتساب در حساب سود و زیان همان سال است. حکم این تبصره در مورد دارایی‌های تجدید ارزیابی شده نسبت به ارزش دفتری بدون اعمال تجدید ارزیابی جاری است.	-	-	-
ماده ۱۶۱	عبارت «مجازات مقرر در تبصره (۲) ماده (۱۹۹) این قانون» به عبارت «مجازات حبس تعزیری درجه شش».	-	تبدیل جریمه نقدی اشخاص ثالث به مجازات تعزیری درجه شش: • حبس بیش از شش ماه تا دو سال. • جزای نقدی بیش از بیست میلیون ریال تا هشتاد میلیون ریال. • محرومیت از حقوق اجتماعی بیش از شش ماه تا پنج سال. • انتشار حکم قطعی در رسانه‌ها. • ممنوعیت از یک یا چند فعالیت شغلی یا اجتماعی برای اشخاص حقوقی حداکثر تا مدت پنج سال. • ممنوعیت از دعوت عمومی برای افزایش سرمایه برای اشخاص حقوقی حداکثر تا مدت پنج سال. • ممنوعیت از اصدار برخی از اسناد تجاری توسط اشخاص حقوقی حداکثر تا مدت پنج سال.	-
ماده ۱۶۱	تکالیف اشخاص حقوقی و ماحیان مشاغل موضوع این قانون که موظف به ثبت‌نام در نظام مالیاتی می‌شوند؛ صدور صورت‌حساب برای معاملات خود. درج شماره اقتصادی خود و طرف معامله را در صورت‌حساب‌ها، قراردادهای و سایر اسناد مشابه. ارائه فهرست معاملات خود به سازمان امور مالیاتی.	♦ لزوم معافیت مشاغل کوچک و پرهزینه بودن رعایت آن توسط مشاغل و شرکت‌های کوچک. (در صورت عدم توجه در آیین نامه). ♦ عدم پیش‌بینی امکان گزارش‌گیری مودیان از سامانه ثبت معاملات فصلی به منظو انطباق حساب‌ها و رفع مغایرات ممکن. ♦ عدم پیش‌بینی امکان استفاده حساب‌برسان در رسیدگی‌های به منظور اثبات معاملات انجام شده. ♦ عدم پیش‌بینی امکان استفاده بانک‌ها به منظور تعیین سطح مورد انتظار فعالیت دارندگان حساب‌های جاری در هنگام افتتاح حساب موضوع دستورالعمل مبارزه با پولشویی در خصوص " نحوه تعیین سطح فعالیت مورد انتظار مشتری در مؤسسات اعتباری " مصوب مورخ ۲۰/۱۱/۱۳۸۹ شورای عالی مبارزه با پولشویی.	• رفع ابهامات در خصوص شمول اجرای ماده ۱۶۹ توسط مشاغل خدماتی. • افزایش شفافیت معاملات اقتصادی.	عدم صدور صورت‌حساب یا عدم درج شماره اقتصادی خود و طرف معامله یا استفاده از شماره اقتصادی خود برای دیگران و یا استفاده از شماره اقتصادی دیگران برای معاملات خود، حسب‌مورد مشمول جریمه‌ای معادل دودرصد مبلغ مورد معامله می‌شود. همچنین عدم ارائه فهرست معاملات انجام شده به سازمان امور مالیاتی کشور از طریق روش‌هایی که تعیین می‌شود مشمول جریمه‌ای معادل یک‌درصد معاملات که فهرست آنها ارائه نشده است، است.

ماده	موضوع	نقطه ضعف	نقطه قوت	نکته کلیدی
تبصره ۱	در صورتی که طرف معاملات اشخاص حقوقی و صاحبان مشاغل موضوع این ماده، اشخاص حقیقی مصرف‌کننده نهائی کالا یا خدمات و نیز اشخاص حقیقی مشمول موضوع ماده (۸۱) این قانون باشند درج شماره اقتصادی اشخاص مذکور الزامی نیست.	قطع تسلسل امکان ردیابی مالیاتی معاملات. عدم تعریف صحیح مصرف کننده نهایی به منظور جلوگیری از اختلافات در تفسیر آن. به‌عنوان مثال خرید یخچال برای دفتر اداری توسط شرکت تولیدی از مصادیق عدم استفاده از آن در عرضه کالا به دیگران است. تعریف مناسب‌تر "مصرف‌کننده نهائی موضوع این تبصره شخص حقیقی است که کالاها و خدمات را متناسب با نیاز خود برای مصارف شخصی خریداری کند و خود عرضه کننده کالاها و خدمات به دیگران نباشد". مغایرت با دستورالعمل صورت‌حساب موضوع ماده ۱۹ قانون مالیات بر ارزش افزوده در لزوم اخذ کد ملی یا شناسه ملی خریدار در فروش به مصرف‌کننده نهایی. عدم نگاه به فعالیت در اعطا معافیت به جای شخص خریدار.	تسهیل فرآیند اجرای ماده مزبور. معافیت فعالیت کشاورزی موضوع ماده ۸۱ ق.م.م. از اجرای این ماده.	مصرف‌کننده نهائی موضوع این تبصره شخص حقیقی است که کالاها و خدمات را متناسب با نیاز خود برای مصارف شخصی خریداری کند و از آن برای عرضه کالاها و خدمات به دیگران استفاده نکند.
تبصره ۲	تکلیف به استفاده مؤدیان مالیاتی موضوع این از سامانه صندوق فروش «صندوق ماشینی (مکانیزه) فروش» و تجهیزات مشابه. تا شهریور ماه هر سال از طریق درج در یکی از روزنامه‌های کثیرالتنشر و روزنامه رسمی‌کشور به تدریج و براساس اولویت، اشخاص مشمول حکم این تبصره تعیین و اعلام و از ابتدای فروردین ماه سال بعد از آن موظف به اعمال هستند. نحوه استفاده از صندوق و چگونگی ارائه اطلاعات به موجب آیین‌نامه اجرائی است که حداکثر ظرف مدت شش‌ماه از تاریخ لازم‌الاجراء شدن این قانون توسط سازمان امور مالیاتی کشور و با همکاری وزارت صنعت، معدن و تجارت و اتاق اصناف ایران تهیه می‌شود و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.	شفافیت معاملات با ثبت و ارسال آن به سازمان امور مالیاتی (در صورت اجرای آیین‌نامه قبلی). با اهمیت نبودن مشوق مالیاتی و سنگین بودن جریمه عدم اجرا.	لزوم تدوین مشترک آیین‌نامه با اتاق اصناف ایران. ارائه مشوق‌های مالیاتی در صورت اجرای این تبصره. پیش‌بینی جرایم در صورت عدم اجرای تبصره مزبور.	معادل هزینه‌های انجام شده بابت خرید، نصب و راه‌اندازی تجهیزات فوق اعم از نرم‌افزاری و سخت‌افزاری از مالیات قطعی‌شده مؤدیان مزبور در اولین سال استفاده و یا سال‌های بعد آن قابل کسر است. معادل دهم‌صد از مالیات ابرازی عملکرد مؤدیانی که توسط سازمان امور مالیاتی ملزم به استفاده از سامانه صندوق فروش و تجهیزات مشابه شده‌اند مشروط به رعایت آیین‌نامه اجرائی مربوط، برای مدت دو سال اول بخشوده می‌شود. عدم اجرای حکم این تبصره موجب تعلق جریمه‌های بهمیزان دودرصد فروش است.
تبصره ۳	ترتبات اجرائی احکام این ماده و تبصره (۱) آن و تعیین مصادیق معاملات مشمول و حد آستانه (تعیین حداقل رقم گردش مالی مؤدی) به موجب آیین‌نامه‌ای خواهد بود.	میسر بودن معافیت مشاغل و شرکت‌های کوچک. لزوم توجه به معافیت مبلغ معاملات کوچک در کنار تعیین حد آستانه مشمول مؤدیان با رقم گردش مالی کوچک. در آیین‌نامه قبلی حداقل مبلغ معامله برای نیاز به ثبت در معاملات فصلی پیش‌بینی نشده بود و این امر برای شرکت‌های بزرگ نیز پر هزینه و غیرممکن بود. عدم توجه به لزوم اخذ نظر اتاق بازرگانی و اتاق اصناف و جامعه حسابداران رسمی در تدوین آیین‌نامه.	داشتن حد آستانه برای رعایت این ماده.	آیین‌نامه مزبور حداکثر ظرف مدت شش‌ماه از تاریخ تصویب این قانون با پیشنهاد سازمان امور مالیاتی کشور به تصویب وزیر امور اقتصادی و دارایی می‌رسد.

ماده	موضوع	نقطه ضعف	نقطه قوت	نکته کلیدی
تیمبره ۴	نحوه رسیدگی، مطالبه، حل اختلاف و وصول جرائم مذکور و ترتیبات پرداخت آن طبق مقررات در هر دوره مالیاتی طبق مقررات این قانون با رعایت مهلت مقرر در ماده ۱۵۷ انجام می‌شود.	عدم پیش‌بینی کوتاه کردن مدت مرور زمان در زمان انتقال سهام و تغییر سهامداران و امکان اخذ مفاصا حساب مالیاتی با تقاضای مودی. عدم تصریح شفاف الزام به رعایت ماده ۱۵۶ توسط سازمان امور مالیاتی در تکلیف به رسیدگی این ماده حداکثر ظرف یک سال از تاریخ انقضای مهلت مقرر برای تسلیم اظهارنامه کند.	پیش‌بینی مرور زمان. تبیین ترتیبات رسیدگی، مطالبه وصول و حل اختلاف.	-
تیمبره ۵	راه‌اندازی سامانه انجام معاملات وزارتخانه‌ها و دستگاه‌های اجرایی را برای مدیریت انجام کلیه مراحل مناقصات و مزایده‌ها توسط وزارت صنعت، معدن و تجارت حداکثر تا مدت شش‌ماه پس از لازم‌الاجراء شدن این قانون و امکان دسترسی برخط (آنلاین) سازمان امور مالیاتی را فراهم آورد.	در راستای افزایش شفافیت و کاهش فساد و رعایت قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات، به ممکن کردن دسترسی بانک‌ها، حسابرسان و دیگر پیمانکاران مربوطه توجه نشده است.	افزایش شفافیت مزایده‌ها و مناقصات دستگاه‌های دولتی.	کلیه دستگاه‌های اجرایی موضوع بند(ب) ماده(۱) قانون برگزاری مناقصات مصوب ۱۳۸۳/۱۱/۳ موظفند حداکثر ظرف مدت سه‌ماه پس از راه‌اندازی سامانه مذکور کلیه معاملات خود به غیر از معاملات محرمانه را از طریق این سامانه به ثبت برسانند. تعیین موارد مربوط به محرمانه بودن معاملات مطابق تیمبره(۱) بند(ب) ماده(۳) قانون ارتقای سلامت نظام اداری و مقابله با فساد مصوب ۱۳۹۰/۸/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام است.
تیمبره ۶	جرائمی که مؤدیان به‌واسطه عدم اجرای احکام ماده (۱۶۹) مکرر) قانون مالیات‌های مستقیم مصوب سال ۱۳۸۰ مرتکب شده‌اند، مطابق مقررات این ماده محاسبه، مطالبه و وصول می‌شود.	تبیین نحوه عمل جرایم ماده ۱۶۹ مکرر ق.م.م در ماده ۱۶۹ ق.م.م.	-	-

ماده	موضوع	نقطه ضعف	نقطه قوت	نکته کلیدی
ماده ۱۶۹ مکرر	ایجاد پایگاه اطلاعات هویتی، عملکردی و دارایی مؤدیان مالیاتی شامل مواردی نظیر اطلاعات مالی، پولی و اعتباری، معاملاتی، سرمایه‌های و ملکی اشخاص حقیقی و حقوقی در سازمان امور مالیاتی کشور به منظور شفافیت فعالیت‌های اقتصادی و استقرار نظام یکپارچه اطلاعات مالیاتی. الف) اطلاعات هویتی: ۱- اطلاعات هویتی و مکانی اشخاص حقیقی و حقوقی. ۲- مجوزهای فعالیت اقتصادی و همچنین مجوزهای مربوط به انجام معاملات تجاری و عقد قراردادهای. ب) اطلاعات معاملاتی اشخاص: ۱- معاملات (خرید و فروش دارایی‌ها، کالاها و خدمات) ۲- تجارت خارجی (واردات و صادرات کالاها و خدمات). ۳- قراردادهای مربوط به انجام معاملات و فعالیت‌های تجاری. ۴- قراردادهای مربوط به انجام عملیات پیمانکاری و هرگونه خدمات ۵- اطلاعات مربوط به خرید و فروش ارز و سکه طلا. ۶- اطلاعات انواع بیمه‌نامه‌های صادره و خسارت‌های پرداختی. ۷- بارنامه و صورت وضعیت حمل و نقل بار و مسافر. پ) اطلاعات مالی، پولی و اعتباری و سرمایه‌های اشخاص: ۱- جمع گردش سالانه (دوره مالی) نقل و انتقال سهام و سایر اوراق بهادار. ۲- جمع گردش و مانده سالانه (دوره مالی) انواع حساب‌های بانکی. ۳- جمع گردش و مانده سالانه (دوره مالی) انواع سپرده‌ها و سود آنها. ۴- تسهیلات بانکی اعم از ارزی و ریالی در قالب کلیه عقود و همچنین کلیه تعهدات اعم از گشایش اعتبار اسنادی و تنزیل اعتبار اسنادی، ضمانت‌ها و نظایر آن. ت) اطلاعات دارایی‌ها، اموال و املاک و همچنین نقل و انتقال آنها. ث) سایر اطلاعات فعالیت‌های اقتصادی که با پیشنهاد وزارت امور اقتصادی و دارایی و تصویب هیأت وزیران به موارد مزبور اضافه خواهد شد.	♦ عدم پیش‌بینی یک پایگاه واحد برای ثبت معاملات و با محدودیت‌های گزارشگری دستگاه‌های اجرایی مختلف. ♦ عدم پیش‌بینی بسط نرم افزار کدال برای ثبت اظهارنامه، صورت‌های مالی، گزارش‌های حسابرسی، اعلام بدهکاران مالیاتی و اخذ گزارش‌های مورد نیاز بانک‌ها از همین نرم افزار واحد. ♦ عدم آماده بودن برخی پایگاه‌ها اطلاعاتی.	♦ افزایش شفافیت اطلاعات اقتصادی.	وزارتخانه‌ها، مؤسسات دولتی، شهرداری‌ها، مؤسسات وابسته به دولت و شهرداری‌ها، مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی، نهادهای انقلاب اسلامی، بانک‌ها و مؤسسات مالی و اعتباری، سازمان ثبت اسناد و املاک کشور و سایر اشخاص حقوقی اعم از دولتی و غیردولتی که اطلاعات مورد نیاز پایگاه فوق را در اختیار دارند و یا به نحوی موجبات تحصیل درآمد و دارایی برای اشخاص را فراهم می‌آورند، موظفند اطلاعات به شرح بسته‌های مزبور را در اختیار سازمان امور مالیاتی کشور قرار دهند.
ماده ۱۷۰	کلیه اشخاص و مراجعی که به نحوی در جریان عملیات مربوط به مالکیت، نگهداری، انتقالات، خدمات بیمه‌ای و معاملات دارایی‌های مذکور هستند موظفند به ترتیبی که سازمان امور مالیاتی کشور مقرر می‌دارد اطلاعات مربوط را به آن سازمان ارائه دهند.	♦ در صورت پیش‌بینی یک پایگاه واحد برای ثبت معاملات و با محدودیت‌های گزارشگری دستگاه‌های اجرایی مختلف نیازی به مقرر کردن ترتیب و تکلیف نیست و آنلاین توسط سازمان امور مالیاتی کشور استفاده می‌شود.	♦ افزایش شفافیت اطلاعات اقتصادی.	متخلف از مفاد حکم این تبصره علاوه بر مسئولیت تضامنی که با مؤدی در پرداخت مالیات خواهد داشت مشمول جریمه‌های معادل یک‌دوم تا دو برابر مالیات پرداخت شده خواهد بود.

ماده	موضوع	نقطه ضعف	نقطه قوت	نکته کلیدی
تیمبره ۲	فراهم آوردن امکان دسترسی برخط (آن‌لاین) بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، بیمه مرکزی، گمرک جمهوری اسلامی ایران، سازمان بورس اوراق بهادار، سازمان ثبت اسناد و املاک کشور و همچنین سایر دستگاه‌های اجرائی به فهرست بدهکاران مالیاتی توسط سازمان امور مالیاتی کشور.	عدم تعریف بدهکاران مالیاتی به بدهکاران قطعی. از آنجا برخی برگه‌های تشخیص و مطالبه مالیات مرفقا بعلت عدم اقدام به موقع و یا بدون رعایت عدالت مالیاتی قطعی می‌شود و امکان طرح شکایت در مراجع حل اختلاف مالیاتی پیش‌بینی شده در فرآیند دادرسی میسر است و در برخی موارد به حذف یا شکسته شدن بدهی قطعی شده منجر می‌شود. لذا ضرورت دارد بدهکار مالیاتی، مودی که دارای بدهی قطعی شده مالیاتی است و امکان طرح در هیچ یک از مراجع حل اختلاف مالیاتی را ندارد تعریف گردد. در صورت پیش‌بینی یک پایگاه واحد برای ثبت معاملات و با محدودیت‌های گزارشگری دستگاه‌های اجرایی مختلف نیازی به مقر کردن ترتیب و تکلیف نیست و آنلاین توسط سازمان امور مالیاتی کشور استفاده می‌شود. تهدیدی برای فشار بر وصول برگه‌های مالیاتی بدون از عدالت مالیاتی.	تسریع در وصول بدهی‌های قطعی شده.	استفاده‌کنندگان مذکور با حفظ طبقه‌بندی، اطلاعات دریافتی را در ارائه خدمات به اشخاص بدهکار مالیاتی لحاظ کنند.
تیمبره ۳	اشخاص متخلف از حکم این ماده علاوه بر محکومیت به مجازات مقرر در این قانون، مسئول جبران زیانها و خسارات وارده به دولت خواهند بود.	مجازات مقرر در این قانون با توجه به تعیین مجازات‌های متفاوت در مواد مختلف تبیین نشده است.	-	-
تیمبره ۴	دستگاه‌های اجرائی که مطابق قانون نیاز به این اطلاعات دارند، مجازند با تصویب هیأت‌وزیران و حفظ طبقه‌بندی مربوط، از اطلاعات موجود در پایگاه اطلاعات موضوع این ماده در حد نیاز استفاده کنند.	-	بسط دسترسی به اطلاعات و افزایش شفافیت اقتصادی.	-
تیمبره ۵	ترتیبات اجرای احکام این ماده و نحوه دسترسی برخط، تعیین حد آستانه (تعیین حداقل رقم اطلاعات)، دریافت و ارسال اطلاعات و مهلت آن با حفظ محرمانه بودن آن از اشخاص مذکور به‌موجب آیین‌نامه‌ای است.	عدم توجه به لزوم اخذ نظر اتاق بازرگانی و اتاق اصناف در تدوین آیین نامه.	-	ظرف مدت شش ماه از تاریخ تصویب این قانون با پیشنهاد سازمان امور مالیاتی کشور و مشارکت بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران تهیه می‌شود و به‌تصویب وزیران امور اقتصادی و دارایی و دادگستری می‌رسد.
تیمبره ۶	سازمان ثبت اسناد و املاک کشور مکلف است بانک اطلاعات ثبتی شرکت‌ها را طراحی و سامانه اطلاعاتی آن را به‌نحوی ایجاد کند که موجب دسترسی برخط سازمان امور مالیاتی کشور به سامانه مزبور فراهم آید.	عدم پیش‌بینی یک پایگاه واحد اطلاعاتی برای ثبت تمامی اطلاعات و با محدودیت‌های گزارشگری دستگاه‌های اجرایی مختلف.	سامانه مزبور در حال حاضر امکان استفاده برای عموم دارد لذا ساختار چگونگی استفاده توسط سازمان امور مالیاتی باید تبیین و اجرایی گردد.	-
تیمبره ۷	ایجاد «سامانه ملی املاک و اسکان کشور» توسط وزارت راه و شهرسازی حداکثر شش ماه پس از تصویب این قانون با امکان دسترسی برخط به سامانه مذکور را برای سازمان امور مالیاتی کشور.	عدم پیش‌بینی دسترسی به سامانه ملکی مربوط به اوقاف. عدم پیش‌بینی امکان دسترسی بسیط به اطلاعات پایگاه مزبور.	آماده نبودن پایگاه مزبور نسبت به سایر پایگاه‌ها مانند سامانه سازمان ثبت اسناد و املاک کشور.	این سامانه باید به‌گونه‌ای طراحی شود که در هر زمان امکان شناسایی برخط مالکان و ساکنان یا کاربران واحدهای مسکونی، تجاری، خدماتی و اداری و پیگیری نقل و انتقال املاک و مستغلات به‌صورت رسمی، عادی، وکالتی و غیره را در کلیه نقاط کشور فراهم سازد.

موارد اصلاح شده قانون مالیات‌های مستقیم (ادامه)

ماده	موضوع	نقطه ضعف	نقطه قوت	نکته کلیدی
تیمبره ۳ ماده ۱۷۷	عدم انجام تکلیف اعلام کتبی شروع فعالیت صاحبان مشاغل طرف چهار ماه مشمول جریمه‌ای معادل ده درصد (۱۰ درصد) مالیات قطعی و نیز موجب محرومیت از کلیه تسهیلات و معافیت‌های مالیاتی تا تاریخ شناسایی توسط اداره امور مالیاتی خواهد بود. این حکم در مورد صاحبان مشاغلی که برای آنها از طرف مراجع ذیربط پروانه یا مجوز فعالیت صادرگردیده است، نخواهد بود.	-	-	عبارت «از تاریخ شناسایی» به عبارت «تا تاریخ شناسایی» اصلاح گردیده است.
ماده ۱۸۱	واحد بازرسی مالیاتی در سازمان امور مالیاتی کشور حسب ارجاع رئیس کل سازمان امور مالیاتی کشور یا اشخاص مجاز از طرف وی، نسبت به اعزام هیأت‌های بازرسی حسب مورد با مجوز مرجع صالح قضائی با عضویت کننده دادستان یا دادگستری تشکیل می‌شود، به اقامتگاه قانونی، محل فعالیت مؤدی و محل نگهداری دفاتر، اسناد و مدارک و تجهیزات اعم از دستی و ماشینی (مکانیزه) اقدام می‌کند و کلیه دفاتر، اسناد و مدارک، اطلاعات و سوابق مالی نزد مؤدیان را مورد بازرسی قرار می‌دهد و یا در صورت لزوم با ارائه رسید آنها را به اداره امور مالیاتی ذی‌ربط انتقال می‌دهد و حداکثر ظرف مدت دو هفته به مؤدی عودت کند.	-	انتقال لزوم هماهنگی با مراجعه قضایی از آیین نامه به متن ماده تعیین مهلت عودت اسناد و کاهش از یکماه مدت در آیین نامه، در متن ماده.	-
تیمبره ۱	بازرسی دفاتر، اسناد و مدارک و سوابق مالی موضوع این ماده شامل کلیه دفاتر، اسناد و مدارک و سوابق مالی مربوط به مالیات‌های موضوع این قانون و مالیات بر ارزش افزوده است.	-	بسط بازرسی به سوابق مالیات بر ارزش افزوده علاوه بر مالیات‌های مستقیم.	-
تیمبره ۲	کشف کتمان واقعیت در بازرسی هیأت مزبور در مورد مالیات بر واردات شود، مراتب از طریق اداره امور مالیاتی به مراجع قانونی ذی‌ربط اعلام می‌شود.	-	تاکید بر کالی قاچاق حاصل از واردات.	-
تیمبره ۳	در صورت استنکاف مؤدیان، علاوه بر شمول مجازات مقرر در این قانون، از معافیت‌های مالیاتی منابع مختلف درآمدی سال مورد مراجعه محروم می‌شوند.	عدم تبیین شفاف مجازات مقرر در این قانون. عدم عطف به جرایم و مجازات‌های موضوع ماده ۲۷۴ تا ۲۸۲.	-	-
تیمبره ۴	آیین‌نامه اجرائی موضوع این ماده به پیشنهاد سازمان امور مالیاتی کشور ظرف مدت سه‌ماه از تاریخ لازم‌الاجراء شدن این قانون (۱۳۹۵/۱/۱) مشترکاً به تصویب وزیران امور اقتصادی و دارایی و دادگستری می‌رسد.	عدم توجه به لزوم کتبی‌اتفاق بازرگانی یا اصناف و یا انجمن صنفی برای رعایت عدالت مالیاتی.	-	-

ماده	موضوع	نقطه ضعف	نقطه قوت	نکته کلیدی
تیمبره ۳ ماده ۱۸۶	تکلیف سازمان امور مالیاتی کشور به اعلام، اسامی مدیران مؤسسات و شرکت‌هایی که بدهی مالیاتی اعم از مالیات مستقیم و مالیات بر ارزش افزوده دارند و همچنین اسامی هر یک از مدیران عامل و اعضای هیات مدیره مؤسسات و شرکت‌ها که به علت صدور اسناد (صورتحساب) مبتنی بر انجام معاملات غیرواقعی در نظام اقتصادی از جمله امور مالی و مالیاتی کشور محکومیت قطعی یافته‌اند را به همراه مشخصات آنان به اداره ثبت شرکت‌ها کند.	عدم تبیین بدهی مالیاتی شده و نیز توجه به بدهی قطعی شده که در فرآیند دادرسی نباشد. از آنجا برخی برگه‌های تشخیص و مطالبه مالیات مرفا بعلت عدم اقدام به موقع و یا بدون رعایت عدالت مالیاتی قطعی می‌شود و امکان طرح شکایت در مراجع حل اختلاف مالیاتی پیش‌بینی شده در فرآیند دادرسی میسر است و در برخی موارد به حذف یا شکسته شدن بدهی قطعی شده منجر می‌شود.	لزوم محکومیت قطعی برای اعلام شرکت‌های انجام دهنده معاملات غیرواقعی.	برای بدهکاران مالیاتی اداره مذکور موظف است ثبت شرکت یا مؤسسه به نام این اشخاص و همچنین ثبت عضویت آنها در هیات مدیره آن شرکت و سایر شرکت‌ها و مؤسسات را منوط به تعیین تکلیف و اخذ مفاصاحساب مالیاتی از سازمان امور مالیاتی کشور کند. در تخطف صدور اسناد (صورتحساب) مبتنی بر انجام معاملات غیرواقعی نیز اداره ثبت شرکت‌ها موظف است از انجام ثبت شرکت یا مؤسسه به نام اشخاص یادشده و همچنین ثبت عضویت آنها در هیات‌مدیره آن شرکت و سایر شرکت‌ها و مؤسسات به مدت سه‌سال خودداری کند.
تیمبره ۴ ماده ۱۸۶	سازمان امور مالیاتی کشور مکلف است فهرست اشخاص حقوقی را که طی پنج‌سال فاقد فعالیت تلقی می‌شوند به سازمان ثبت اسناد و املاک کشور اعلام کند. سازمان مذکور مکلف است از تاریخ اعلام سازمان امور مالیاتی کشور ثبت هر گونه تغییرات در مورد این اشخاص را منوط به اخذ مفاصاحساب مالیاتی سازمان امور مالیاتی کشور کند.	عدم فعالیت معمولاً به معنی عدم کسب درآمد نیز است. عدم پیش‌بینی اصلاح قانون تجارت در انحلال آن توسط مدعی العموم.	-	-
تیمبره ۳ ماده ۱۸۷	ارسال یک نسخه از تنظیم اسناد وکالتی (بلعزل) نسبت به اموال منقول و غیرمنقول و حقوق مالی توسط دفاتر اسناد رسمی؛ حداکثر ظرف مدت یک ماه به سازمان امور مالیاتی کشور.	امکان تفسیر تحقق معامله در وکالت‌های بلعزل و مشمول مالیات شدن.	-	استنکاف از حکم این تیمبره، علاوه بر جریمه و مجازات مقرر در ماده (۲۰۰) این قانون، مسئول جبران زیان و خسارت وارده به دولت است.
تیمبره ۴	سازمان امور مالیاتی کشور مکلف است ظرف مهلت یک‌سال از تاریخ لازم‌الاجراء شدن این قانون (۱۳۹۵/۱/۱) با اتصال به سامانه ثبت الکترونیک سازمان ثبت اسناد و املاک نسبت به اعلام میزان بدهی ملک مورد انتقال و امکان اخذ و واریز آن به حساب مالیاتی به‌صورت آتی از طریق دفاتر اسناد رسمی اقدام کند. آیین‌نامه اجرایی داد.	عدم تبیین بدهی مالیاتی و نیز توجه به بدهی قطعی شده که در فرآیند دادرسی نباشد.	طرحی ابزار وصول سریعتر بدهی‌ها.	پس از اجرای مفاد این ماده ثبت نقل و انتقال اموال و دارایی‌های منقول و غیرمنقول که به‌موجب این قانون برای آنها مالیات وضع شده است، قبل از پرداخت بدهی مالیاتی قطعی مورد انتقال، ممنوع است. متخلف، در پرداخت مالیات متعلقه مسئولیت تضامنی دارد.
ماده ۱۹۲	جریمه عدم تسلیم اظهارنامه مالیاتی در موعد مقرر (غیر قابل بخشودگی) معادل سی‌درصد (۳۰درصد) مالیات متعلق برای اشخاص حقوقی و صاحبان مشاغل موضوع این قانون و ده درصد (۱۰درصد) مالیات متعلق برای سایر مؤدیان است. حکم این ماده در مورد درآمدهای کتمان‌شده در اظهارنامه‌های تسلیمی و یا هزینه‌های غیرواقعی نیز جاری است.	جریمه سنگین برگشت هزینه در مواردی که صرفاً قانون باستانداردهای حسابداری انطباق ندارد. ۳۰درصد جریمه و ۲۵ درصد با اضافه شدن به درآمد مشمول مالیات.	کاهش جریمه عدم ارائه اشخاص حقوقی و صاحبان مشاغل اظهارنامه از ۴۰درصد به ۳۰درصد.	جریمه ده درصد مالیات رد دفتر موضع ماده ۱۹۳ حذف شد.
تیمبره ماده ۱۹۲	سازمان امور مالیاتی کشور مکلف است تکالیف و وظایف مؤدیان مالیاتی در مورد نحوه تنظیم و مواعد زمانی تسلیم اظهارنامه مالیاتی را از طریق رسانه ملی، روزنامه‌های کثیرالانتشار و سایر وسایل ارتباط جمعی به اطلاع عموم برساند.	-	الزام به اطلاع رسانی توسط سازمان امور مالیاتی کشور.	-

ماده	موضوع	نقطه ضعف	نقطه قوت	نکته کلیدی
ماده ۱۹۸	مسئولیت تضامنی با شخص حقوقی در شرکت‌های منحل برای مدیران تصفیه اشخاص حقوقی و در سایر شرکت‌ها مدیران اشخاص حقوقی غیردولتی به‌طور جمعی یا فردی، نسبت به پرداخت مالیات بر درآمد اشخاص حقوقی و همچنین مالیات‌هایی که اشخاص حقوقی به موجب این قانون و قانون مالیات بر ارزش افزوده مکلف به کسر یا وصول یا ایصال آن هستند و در دوران مدیریت آنها قطعی شده باشد.	-	بسط مسئولیت تضامنی به مالیات بر ارزش افزوده علاوه بر مالیات بر درآمد.	این مسئولیت مانع از مراجعه ضامن‌ها به شخص حقوقی نیست.
ماده ۱۹۹	هر شخص حقیقی یا حقوقی که به‌موجب مقررات این قانون مکلف به کسر و ایصال مالیات مؤدیان دیگر است در صورت تخلف از انجام وظایف مقرر به علاوه بر مسئولیت تضامنی که با مؤدی در پرداخت مالیات خواهد داشت، مشمول جریمه‌ای معادل ده درصد مالیات پرداخت نشده در موعد مقرر و دو و نیم درصد مالیات به ازای هر ماه نسبت به مدت تأخیر از سررسید پرداخت، خواهد بود.	-	حذف جریمه حبس تعزیری در قبال از اصلاح. کاهش جریمه ۲۰ درصد به ۱۰ درصد. امکان حذف جیمه ده درصدی در صورتیکه مؤدی مالیات مزبور را پرداخت کند (قبلاً بخشنامه بود به متن ماده آمده است).	چنانچه مالیات توسط دریافت‌کننده وجوه پرداخت شود، در این صورت جریمه دو و نیم درصد موضوع این ماده تا تاریخ پرداخت مالیات توسط مؤدی مزبور از مکلفین به کسر و ایصال مالیات، مطالبه و وصول خواهد شد.
ماده ۲۰۰	مجازات مقرر در تبصره ۲ ماده ۱۹۹ (حبس سه ماه تا دو سال) برای عدم انجام تکلیف دفاتر اسناد رسمی به مجازات حبس تعزیری درجه شش اصلاح شد و نیاز به اعلام جرم موضوع تبصره ماده ۲۰۱ در مواردی که سه سال عمدا اظهارنامه تسلیم نشود نیز حذف شد.	افزایش جرایم تعزیراتی.	تطبیق با جرایم قانون مجازات اسلامی.	-
ماده ۲۰۲	ممنوع الخروج شدن بدهکاران مالیاتی؛ وزارت امور اقتصادی و دارایی یا سازمان امور مالیاتی کشور می‌تواند از خروج بدهکاران مالیاتی که میزان بدهی قطعی آنها برای اشخاص حقوقی تولیدی دارای پروانه بهره‌برداری از مراجع قانونی ذی‌ربط از (۲۰ درصد) سرمایه ثبت شده و یا مبلغ پنج میلیارد ریال، سایر اشخاص حقوقی و اشخاص حقیقی تولیدی از (۱۰ درصد) سرمایه ثبت شده و یا دو میلیارد ریال و سایر اشخاص حقیقی از یکصد میلیون ریال بیشتر است از کشور جلوگیری کند. حکم این ماده در مورد مدیر یا مدیران مسئول اشخاص حقوقی خصوصی بابت بدهی قطعی مالیاتی شخص حقوقی اعم از مالیات بر درآمد شخص حقوقی یا مالیات‌هایی که به موجب این قانون شخص حقوقی مکلف به کسر و ایصال آن است و مربوط به دوران مدیریت آنان بوده نیز جاری است. مراجع ذی‌ربط با اعلام وزارت یا سازمان مزبور مکلف به اجرای این ماده هستند.	تبعیض هشت برابری در میزان بدهی مالیاتی بین فعالیتهای تولیدی و غیرتولیدی برای رسیدن به مرحله ممنوع الخروج شدن بطوریکه شرکت‌های تولیدی با ۲۵ میلیارد ریال سرمایه و سایر اشخاص حقوقی با ۲۰۰ میلیارد ریال سرمایه به سقف مبالغ تعیین شده می‌رسند. عدم تفاوت بین اشخاص حقیقی تولیدی و سایر اشخاص در میزان بدهی برای اجرای ممنوع الخوج شدن به دلیل عدم وجود سرمایه ثبتی در اشخاص حقیقی. عدم تعریف مشخص از سرمایه ثبتی در اشخاص حقیقی (ثبت حسابداری در دفاتر تجاری).	حذف بدهی ۱۰ میلیون ریالی برای ممنوع الخروج بودن. ماده مزبور در قانون بودجه سال ۱۳۹۴ نیز درج شده است. به دلیل به کار بردن عبارت "و یا" تشویق به افزایش سرمایه شرکت‌های تولیدی حداقل به مبلغ ۲۵ میلیارد ریال و سایر اشخاص حقوقی حدا اقل به مبلغ ۲۰۰ میلیارد ریال.	حکم این ماده در مورد اشخاص عازم سفر واجب با درخواست و تأیید مراجع ذی‌ربط اعزام‌کننده مبنی بر میسر نبودن پرداخت بدهی مالیاتی مربوط، با اخذ تضمین لازم جاری نیست.

ماده	موضوع	نقطه ضعف	نقطه قوت	نکته کلیدی
تیمبره ۱ ماده ۱۹۲	با اجرای طرح جامع مالیاتی و استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات و روش‌های ماشینی (مکانیزه)، ترتیبات و رویه‌های اجرایی متناسب با آن شامل مواردی از قبیل ثبت‌نام، نحوه ارائه اظهارنامه، پرداخت مالیات، رسیدگی، مطالبه و وصول مالیات، ثبت اعتراضات مؤدیان، ابلاغ اوراق مالیاتی و تعیین ادارات امور مالیاتی ذی‌صلاح برای انجام موارد فوق توسط سازمان امور مالیاتی کشور تعیین و اعلام می‌شود.	-	باقی ماندن ارائه کاغذی اظهارنامه و ثبت اعتراضات و ابلاغ اوراق مالیاتی در کنار سیستم‌های مکانیزه و الکترونیکی. باقی ماندن ماده ۱۷۸ ق.م.م امکان بست، اظهارنامه و اورقی که تکلیف به ارائه است و اعتراضات.	حکم این تبصره شامل مواعد قانونی مقرر در مورد تسلیم اظهارنامه، ثبت اعتراضات، ابلاغ اوراق مالیاتی و پرداخت مالیات نیست.
تیمبره ۲ ماده ۱۹۱	اجازه واگذاری به بخش غیردولتی قسمتی از فعالیت‌ها سازمان امور مالیاتی کشور به استثنای تشخیص و تعیین مأخذ مالیات، دادرسی مالیاتی و عملیات اجرایی وصول مالیات، به‌منظور تسهیل در انجام امور مالیاتی مؤدیان.	مغایرت تبصره این ماده با تبصره ماده ۲۷۲ ق.م.م. امکان واگذاری تشخیص و تعیین مأخذ در تبصره این ماده منع و تبصره ماده ۲۷۲ ق.م.م (تهیه گزارش مالیاتی) مجاز دانسته شده است.	ایجاد شرایط واگذاری بخشی از وظایف به بخش خصوص و کوچک کردن بدنه سازمان امور مالیاتی.	نحوه واگذاری و انجام دادن تکالیف طبق آیین‌نامه اجرایی است که توسط سازمان امور مالیاتی کشور تهیه می‌شود و ظرف مدت شش‌ماه از تاریخ لازم‌الاجراء شدن این قانون بمتصویب وزیر امور اقتصادی و دارایی می‌رسد.
تیمبره ۳ ماده ۱۹۱	عبارت‌های «طرف ده روز»، «طرف سی‌روز» و «منتهی طرف سی‌روز» از مواد قانونی حذف و عبارت «تا پایان ماه بعد» حسب مورد جایگزین می‌شود.	عدم تبدیل مدت بیست روز ماده ۲۴۷ اعتراض به هیأت‌های حل اختلاف تجدید نظر و مهلت اعتراض به برگ مطالبه موضوع ماده ۲۹ مالیات بر ارزش افزوده از بیست روز.	یکسان شدن مهلت‌های پرداخت و ارائه برخی اطلاعات.	تبصره ۹ ماده ۵۳ مهلت پرداخت مالیات تکلیفی اجاره. ماده ۸۶ پرداخت مالیات تکلیفی حقوق و ارائه فهرست حقوق. ماده ۸۸ دریافت‌کنندگان حقوق از اشخاص مقیم خارج که در ایران شعبه یا کتندگی ندارند. تبصره ۲ ماده ۱۰۳ مالیات تکلیفی حق الوکاله. تبصره ۵ ماده ۱۰۹ مالیات بیمه‌گر اتکایی. ماده ۱۲۶ اظهارنامه مالیاتی و مالیات متعلق صاحبان سایر درآمدهای اتفاقی یا تعلق منافع. تبصره ۲ ماده ۱۴۳ مالیات مقطوع اندوخته صرف سهام در شرکت‌های سهامی پذیرفته شده در بورس.
الحاق تبصره ۲ ماده ۲۵۵	در موارد موضوع این بند نظر اکثریت اعضای شورای عالی مالیاتی پس از تنفیذ وزیر امور اقتصادی و دارایی یا رئیس کل سازمان امور مالیاتی کشور، حسب مورد، برای کلیه مأموران و مراجع مالیاتی لازم‌التابع است.	-	لازم‌التابع کردن نظر اکثریت شورای عالی مالیاتی از مشورتی بودن و عدم نیاز به تبدیل به دستور اداری توسط سازمان امور مالیاتی.	-
ماده ۲۵۷	لازم‌التابع شدن رأی قطعی هیأت عمومی شورای عالی مالیاتی برای مأموران مالیاتی علاوه برای شعب شورای عالی مالیاتی و هیأت‌های حل اختلاف مالیاتی.	-	-	-

ماده	موضوع	نقطه ضعف	نقطه قوت	نکته کلیدی
ماده ۲۶۱ تبصره آن و ماده ۲۶۲ و ماده ۳۳۳ حذف و ماده ۱۱۶ اصلاح شد	مرجع رسیدگی به تخلفات کلیه مأموران مالیاتی و کنندگان سازمان امور مالیاتی کشور در هیات‌های حل اختلاف مالیاتی، هیات‌های رسیدگی به تخلفات اداری هستند.	♦ عدم سیدگی به شکایات از عملکرد مأمورین مالیاتی توسط مرجعی مستقل از سازمان امور مالیاتی و عدم نگرانی مودیان از طرح شکایت از مأموران مالیاتی.	• تعیین مرجع رسیدگی نهایی و تعیین مجازات در خصوص تخلفات کارکنان سازمان امور مالیاتی. • حذف هیات عالی انتظامی. • اقامه دعوی علیه مودیان و مأموران مالیاتی توسط دادستانی انتظامی به مراجع قضایی بر اساس تبصره ۲ ماده ۲۷۴ با مشخص شدن تعریف جرم و تعیین مجازات و مراجع قضایی در ماده ۲۷۴ لغایت ماده ۲۷۹.	حداقل یکی از اعضای هیات باید دارای بیش از ده سال سابقه در امور مالیاتی باشد. تبصره در کلیه مواد این قانون عبارت «هیات رسیدگی به تخلفات اداری» جایگزین عبارت «هیات عالی انتظامی» می‌شود.
ماده ۲۷۲	الزام اشخاص حقیقی و حقوقی براساس نوع و یا حجم فعالیت آنها به ارائه صورت‌های مالی حسابرسی شده توسط سازمان حسابرسی یا مؤسسات حسابرسی عضو جامعه حسابداران رسمی ایران همراه با اظهارنامه مالیاتی و یا حداکثر ظرف مدت سه ماه پس از مهلت انقضای ارائه اظهارنامه.	♦ موثر نبودن میزان جریمه پیش‌بینی شده در صورت عدم ارائه گزارش حسابرسی. ♦ عدم دایره شمول این ماده نسبت به فعالیت‌های معاف مانند صادرات، نهادهای عمومی، اشخاص حقوقی موضع معافیت ماده ۱۳۹ ق.م. و دیگر فعالیت‌های معاف. ♦ ختنی بودن جریمه به دلیل قراردادن مالیات به‌عنوان مأخذ محاسبه جریمه با توجه به نرخ صفر مالیات برای برخی از فعالیت‌ها.	• افزایش شفافیت فعالیت‌های اقتصادی با الزامی شدن حسابرسی. • حذف تعیین مأخذ و تشخیص توسط غیر از مأموران تشخیص سازمان امور مالیاتی کشور. • انطباق مسئولیت با اختیارات مأموران تشخیص سازمان امور مالیاتی. • الزام مرحله‌ای حسابرسی.	سازمان امور مالیاتی کشور مکلف است تا پایان دی‌ماه هر سال آن گروه یا گروه‌های یا بصوت موردی با ابلاغ کتبی مشمول حکم این ماده خواهند بود را اعلام کند در صورت ارائه نکردن گزارش حسابرسی مالی موضوع این ماده در مهلت مقرر، علاوه بر تعلق جریمه معادل ۲۰ درصد مالیات متعلق، درآمد مشمول مالیات آنها طبق مقررات این قانون از طریق رسیدگی تعیین خواهد شد.
تبصره ۱	مورد استفاده و استناد قرار گرفتن صورت‌های مالی حسابرسی شده به شرح این ماده و مطالب مذکور در گزارش‌های حسابرسی و بازرسی قانونی مربوط که در چهارچوب مقررات این قانون تنظیم شده باشد، برای تشخیص درآمد مشمول مالیات اشخاص یادشده.	♦ امکان تفسیر نادرست بندهای گزارش حسابرسی. ♦ احتمال مکاتبه با حسابرس صورت‌های مالی براساس ماده ۲۳۰ ق.م. و افزایش هزینه‌های اجرای حسابرسی.	• ارتقای اعتبار صورت‌های مالی حسابرسی شده. • کمک به توسعه عملیات حسابرسی. • فراهم شدن اجرای ماده ۱۰۶ ق.م. اصلاحیه براساس ماده ۹۷ ق.م. اصلاحیه در خصوص رسیدگی نمونه‌ای به اشخاص حقوقی علاوه بر اشخاص حقیقی با توجه به امکان تکیه بر گزارش حسابرسی صورت‌های مالی.	-

ماده	موضوع	نقطه ضعف	نقطه قوت	نکته کلیدی
تبصره ۲	سازمان امور مالیاتی کشور می‌تواند حسابرسی صورت‌های مالی و یا تنظیم گزارش مالیاتی اشخاص حقیقی و حقوقی را به سازمان حسابرسی یا مؤسسات حسابرسی عضو جامعه حسابداران رسمی ایران واگذار کند، در این صورت، پرداخت حق‌الزحمه حسابرسی مالیاتی طبق مقررات مربوط، برعهده سازمان امور مالیاتی کشور است.	♦ گزارش حسابرسی مالیاتی عملیات تشخیص و تعیین مآخذ بوده و مغایر با تبصره ۲ ماده ۲۱۹ ق.م.ا.ص اصلاحیه است. ♦ براساس الزامات جامعه حسابداران رسمی پذیرش حسابرسی صورت‌های مالی بدون انتخاب همان حسابرس به‌عنوان بازرس قانونی در خصوص شرکت‌های سهامی‌میسر نیست لذا ارجاع کار حسابرسی توسط سازمان امور مالیاتی به مؤسسات حسابرسی که قبلاً توسط مجمع عمومی شرکت به‌عنوان بازرس انتخاب نشده باشند میسر نیست. ♦ عدم انطباق امکان انتخاب حسابرس توسط سازمان امور مالیاتی با حق سهامداران در انتخاب بازرس و حسابرس مصرح در اصلاحیه قانون تجارت. ♦ عدم تبیین نحوه قطعیت گزارش حسابرسی مالیاتی.	• توسعه و ضمانت اجرایی حسابرسی صورت‌های مالی. • استقلال بیشتر حسابرس با اخذ حق‌الزحمه از سازمان امور مالیاتی کشور. • کاهش فرار مالیاتی.	
ماده ۲۷۴	تعریف جرم مالیاتی و تعیین مجازات‌های درجه شش برای آن: ۱- تنظیم دفاتر، اسناد و مدارک خلاف واقع و استناد به آن. ۲- اختفای فعالیت اقتصادی و کتمان درآمد حاصل از آن. ۳- ممانعت از دسترسی مأموران مالیاتی به اطلاعات مالیاتی و اقتصادی خود یا اشخاص ثالث در اجرای ماده (۱۸۱) این قانون. و امتناع از انجام تکالیف قانونی مبنی بر ارسال اطلاعات مالی موضوع مواد (۱۶۹) و (۱۶۹ مکرر) به سازمان امور مالیاتی کشور و وارد کردن زیان به دولت با این اقدام. ۴- عدم انجام تکالیف قانونی مربوط به مالیات‌های مستقیم و مالیات بر ارزش افزوده در رابطه با وصول یا کسر مالیات مؤدیان دیگر و ایصال آن به سازمان امور مالیاتی در مواعد قانونی تعیین‌شده. ۵- تنظیم معاملات و قراردادهای خود به نام دیگران، یا معاملات و قراردادهای مؤدیان دیگر به نام خود برخلاف واقع. ۶- خودداری از انجام تکالیف قانونی درخصوص تنظیم و تسلیم اظهارنامه مالیاتی حاوی اطلاعات درآمدی و هزینه‌ای در سه‌سال متوالی. ۷- استفاده از کارت بازرگانی اشخاص دیگر به منظور فرار مالیاتی.	♦ عدم تناسب جرایم تعریف شده، بطور مثال عدم کسر مالیات تکلیفی اجاره با استفاده از کارت بازرگانی دیگران مشمول مجازات درجه شش می‌شود. ♦ مقررات سخت گیرانه نسبت به قسمت انتهایی بند ۳ و بند ۴. ♦ عدم تفکیک اشتباه سهوی از فرار مالیاتی. ♦ عدم تبیین مکانیزم اثبات جرم و نحوه برخورد با مأمور مالیاتی در صورت اثبات برانته مودی.	• تبیین جرم در قانون مالیات‌ها و مجازات آن. • کمک به افزایش شفافیت فعالیت‌ها. • کاهش فرار مالیاتی.	مجازات تعزیر درجه شش: - حبس بیش از شش ماه تا دو سال. - جزای نقدی بیش از بیست میلیون ریال تا هشتاد میلیون ریال. - محرومیت از حقوق اجتماعی بیش از شش ماه تا پنج سال. - انتشار حکم قطعی در رسانه‌ها. - ممنوعیت از یک یا چند فعالیت شغلی یا اجتماعی برای اشخاص حقوقی حداکثر تا مدت پنج سال. - ممنوعیت از دعوت عمومی برای افزایش سرمایه برای اشخاص حقوقی حداکثر تا مدت پنج سال. - ممنوعیت از اصدار برخی از اسناد تجاری توسط اشخاص حقوقی حداکثر تا مدت پنج سال.

ماده	موضوع	نقطه ضعف	نقطه قوت	نکته کلیدی
ماده ۱-نهمین	اعمال این مجازات نافی اعمال محرومیت‌های مندرج در قانون ارتقای سلامت نظام اداری و مقابله با فساد مصوب ۱۳۹۰/۰۸/۰۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام نیست. ماده ۱- تعریف فساد ... یا اختفا؛ اسناد و سوابق اداری و مالی ماده ۵ محرومیت‌های موضوع این قانون و اشخاص مشمول محرومیت، اعم از حقیقی و یا حقوقی به قرار زیر است: الف محرومیت‌ها: ۱- شرکت در مناقصه‌ها و مزایده‌ها یا انجام معامله یا انعقاد قرارداد با دستگاه‌های موضوع بندهای (الف)، (ب) و (ج) ماده (۲) این قانون با نصاب معاملات بزرگ مذکور در قانون برگزاری مناقصات مصوب ۱۳۸۳/۱/۲۵. ۲- دریافت تسهیلات مالی و اعتباری از دستگاه‌های موضوع بندهای (الف)، (ب) و (ج) ماده (۲) این قانون. ۳- تأسیس شرکت تجاری، مؤسسه غیرتجاری و عضویت در هیات مدیره و مدیریت و بازرسی هر نوع شرکت یا مؤسسه. ۴- دریافت و یا استفاده از کارت بازرگانی. ۵- اخذ موافقتنامه اصولی و یا مجوز واردات و صادرات. ۶- عضویت در ارکان مدیریتی و نظارتی در تشکلهای حرفه‌ای، صنفی و شوراها. ۷- عضویت در هیات‌های رسیدگی به تخلفات اداری، انتظامی و انتصاب به مشاغل مدیریتی.	♦ تشدید مجازات و بکپاچه نبودن تعاریف جرم و مجازات‌ها.	کاهش فرار مالیاتی.	ب اشخاص مشمول محرومیت و میزان محرومیت آنان: ۱- اشخاصی که به قصد فرار از پرداخت حقوق عمومی و یا دولتی مرتکب اعمال زیر می‌گردند متناسب با نوع تخلف عمدی به دو تا پنج سال محرومیت به شرح زیر محکوم می‌شوند: ۱-۱- ارائه متقلبانه اسناد، صورت‌های مالی، اظهارنامه‌های مالی و مالیاتی به مراجع رسمی‌ذی‌ربط، به یکی از محرومیت‌های مندرج در جزه‌های (۱)، (۲) و (۳) بند (الف) این ماده و یا هر سه آنها. ۱-۲- ثبت نکردن معاملاتی که ثبت آنها در دفاتر قانونی بنگاه اقتصادی، براساس مقررات، الزامی است یا ثبت معاملات غیرواقعی، به یکی از محرومیت‌های مندرج در جزه‌های (۱)، (۲) و (۳) بند (الف) این ماده یا جمع دو و یا هر سه آنها. ۱-۳- ثبت هزینه‌ها و دیون واهی، یا ثبت هزینه‌ها و دیون با شناسه‌های اشخاص غیرمرتبط یا غیرواقعی در دفاتر قانونی بنگاه، به یکی از محرومیت‌های مذکور در جزه‌های (۱)، (۲) و (۳) بند (الف) این ماده و یا جمع دو یا هر سه آنها. ۱-۴- ارائه نکردن اسناد حسابداری به مراجع قانونی یا امحاء آنها قبل از زمان پیش‌بینی شده در مقررات، به یکی از محرومیت‌های مندرج در جزه‌های (۳) و (۴) بند (الف) این ماده یا هر دو آنها. ۵- استفاده از تسهیلات بانکی و امتیازات دولتی در غیرمحل مجاز مربوط، به یکی از محرومیت‌های مندرج در جزه‌های (۱)، (۲)، (۳) و (۴) بند (الف) این ماده یا جمع دو یا بیشتر آنها. ۶- استتکاف از پرداخت بدهی معوق مالیاتی یا عوارض قطعی قانونی در صورت تمکن مالی و نداشتن عذر موجه، به یکی از محرومیت‌های مندرج در جزه‌های (۱)، (۲)، (۳) و (۴) بند (الف) این ماده یا جمع دو یا بیشتر آنها.
ماده ۲-نهمین	اعلام جرائم و اقامه دعوی علیه مرتکبان جرائم مزبور نزد مراجع قضائی از طریق دادستانی انتظامی مالیاتی و سایر مراجع قانونی صورت می‌پذیرد.	♦ عدم تبیین سایر مراجع قضایی در امکان طرح دعوی.	♦ دادستانی انتظامی مرجع اقامه دعوی علیه مؤذیان به مراجع قضایی با مشخص شدن تعریف جرم و تعیین مجازات و مراجع قضایی.	-
ماده ۲۷۵	چنانچه مرتکب هر یک از جرائم مالیاتی شخص حقوقی باشد، برای مدت شش‌ماه تا دو سال به یکی از مجازات‌های زیر محکوم می‌شود: ۱- ممنوعیت از یک یا چند فعالیت شغلی. ۲- ممنوعیت از اصدار برخی از اسناد تجاری.	-	♦ تبیین جرم اشخاص حقوقی. ♦ کاهش فرار مالیاتی.	-

ماده	موضوع	نقطه ضعف	نقطه قوت	نکته کلیدی
تبصره	مسئولیت کیفری شخص حقوقی مانع از مسئولیت کیفری شخص حقیقی مرتکب جرم نیست.	-	-	-
ماده ۲۷۶	معاونت در ارتکاب جرم مالیاتی و با عدم گزارش تخلفات صورت گرفته توسط هریک از حسابداران، حسابرسان و همچنین مؤسسات حسابرسی، مأموران مالیاتی و کارکنان بانکها و مؤسسات مالی و اعتباری، شامل حداقل مجازات مباشر جرم محکوم و مجازات معاونت سایر اشخاص طبق قانون مجازات اسلامی تعیین می‌شود.	عدم تناسب در اختیارات و حق الزحمه و مسئولیت حسابداران. افزایش حجم زیادی از گزارش تخلفات صرف به منظور فرار از مسئولیت. ضد اشتغال و موجب عدم نمایل اشتغال در حرفه حسابداری و حسابرسی. تالی فاسد داشتن و امکان سوء استفاده از تهدید توسط هریک از مشاغل مزبور. لزوم تغییر قراردادهای حرفه ارائه خدمات. عدم تسری حمایت قانونی و تأمین امنیت و جبران خسارت موضوع ماده ۱۷ قانون ارتقای سلامت نظام اداری و مقابله با فساد برای اشخاصی گزارش دهنده اطلاعات. لزوم تشکیل هیات منصفه مانند دادگاه مطبوعات و حضور از اتاق بازرگانی و اتاق صنف و سایر انجمن‌های صنفی برای تعیین مجازات.	سخت شدن بستر انجام جرم مالیاتی. کاهش فرار مالیاتی. افزایش شفافیت فعالیت‌های اقتصادی.	-
ماده ۲۷۶	مرتکب یا مرتکبان جرائم مالیاتی علاوه بر مجازات‌های مقرر در مواد (۲۷۴) تا (۲۷۶) این قانون، مسئول پرداخت اصل مالیات و جریمه‌های متعلق قانونی که تا مهلت مقرر در ماده (۱۵۷) این قانون مطالبه نشده باشد و همچنین ضرر و زیان وارده به دولت با حکم مراجع صالح قضائی هستند.	تشدید مجازات و تعیین مجازات نقدی علاوه بر جریمه مجازات درجه شش.	کاهش فرار مالیاتی.	-
ماده ۲۷۸	تشکیل دادسرا و دادگاه ویژه مالیاتی در هریک از استان‌ها و مناطقی که رئیس قوه قضائیه بنا به درخواست رئیس سازمان امور مالیاتی کشور مقتضی بداند.	لزوم تشکیل هیات منصفه مانند دادگاه مطبوعات و حضور از اتاق بازرگانی و اتاق صنف و سایر انجمن‌های صنفی در این دادگاه.	تخصمی بودن دادگاه مالیاتی.	در این صورت سازمان امور مالیاتی کشور موظف است لوازم و تجهیزات و مکان استقرار مستقلاً را برای آنها تأمین کند.
ماده ۲۷۹	انفصال از خدمات دولتی و عمومی از دو تا پنج سال علاوه بر مجازات بیش از شش ماه تا دو سال حبس در خصوص هرگونه دسترسی غیرمجاز و سوء استفاده از اطلاعات ثبت شده در پایگاه اطلاعات هویتی، عملکردی و دارایی مؤدیان مالیاتی موضوع ماده (۱۶۹ مکرر) این قانون و استفاده در مسائلی غیر از فرآیند تشخیص و وصول درآمدهای مالیاتی یا افشای اطلاعات مزبور.	عدم تبیین نحوه استفاده و چگونگی دسترسی مأموران تشخیص به اطلاعات ثبت شده در پایگاه اطلاعات هویتی، عملکردی و دارایی مؤدیان مالیاتی.	محدودیت در استفاده و افشای اطلاعات. جرم بودن افشای اطلاعات مؤدیان مالیاتی. امکان طرح دعوی متقابل توسط ذی‌نفعان.	سایر مجازات‌های قانونی مربوط به این ماده با اقامه دعوی توسط ذی‌نفعان و به تشخیص مراجع قانونی ذی‌صلاح تعیین می‌شود.
ماده ۲۸۰	نرخ صفر مالیات سازمان‌ها و مؤسسات وابسته به شهرداری‌ها که به موجب قانون برای انجام وظایف ذاتی شهرداری در امور عمومی، شهری و خدماتی تشکیل و مدد رمد سرمایه و دارایی آن متعلق به شهرداری است.	نگاه تخصیص درآمد پایدار به شهرهای کوچک و لیکن تقسیم آن بر اساس پایه جمعیت و تسلسل تخصیص کمتر درآمد به مناطق کم جمعیت و حمایت از مهاجرت به شهرهای بزرگتر.	تعیین درآمد پایدار برای شهرهای کوچک و دهیاری‌ها. نرخ صفر برای فعالیت‌های در چارچوب وظایف شهرداری‌ها.	پرداخت معادل یک درصد از کل درآمدهای حاصل از مالیات‌های مستقیم موضوع این قانون به دهیاری‌ها و شهرداری‌های شهرهای زیر دویست و پنجاه هزار نفر جمعیت به نسبت شاخص جمعیت از طریق خزانه‌داری کل کشور و در قالب ردیف مشخمی در قوانین بودجه سالانه که پس از مبادله موافقتنامه در اختیار وزارت کشور قرار می‌گیرد.

ماده	موضوع	نقطه ضعف	نقطه قوت	نکته کلیدی
ماده ۲۸۱	تاریخ اجرای این قانون (مصوب ۱۳۹۴/۴/۳۱)، به استثنای مواردی که در همین قانون ترتیب دیگری برای آن مقرر شده است، از ابتدای سال ۱۳۹۵ است. لیکن کلیه اشخاص حقوقی و صاحبان مشاغل موضوع ماده (۹۵) این قانون که سال مالی آنها از ۱۳۹۴/۱/۱ و بعد از آن شروع می‌شود از لحاظ تسلیم اظهارنامه، ترتیب رسیدگی و مقررات ماده (۲۷۲) و نرخ مالیاتی، مشمول احکام این قانون هستند.	♦ حذف مشروط ماده ۹۸ و آماده نبودن پایگاه‌های مالیاتی.	● مهلت و فاصله مناسب زمان تصویب تا اجرای قانون.	اجرای مواد ۹۴، ۹۵، ۹۶، ۹۷، ۹۸ مشروط، ۱۰۰، ۱۰۱، ۱۳۱ ق.م.م در خصوص مشاغل از ابتدای سال ۱۳۹۴. اجرای مواد ۹۴، ۹۵، ۹۶، ۹۷، ۹۸ مشروط، ۱۰۵، ۱۰۶، ۱۰۷، ۱۱۰، ق.م.م در خصوص اشخاص حقوقی از ابتدای سال ۱۳۹۴.
ماده ۲۸۲	لغو احکام مالیاتی قوانین زیر از تاریخ لازم‌الاجرا شدن قانون اصلاح قانون مالیات‌های مستقیم: ۱- مواد (۲۹) و (۷۱) قانون نظام صنفی کشور اصلاحی مصوب ۱۳۹۲/۶/۱۲. ۲- ماده (۱۷) قانون استفاده از حداکثر توان تولیدی و خدماتی در تأمین نیازهای کشور و تقویت آن در امر صادرات و اصلاح ماده (۱۰۴) قانون مالیات‌های مستقیم مصوب ۱۳۹۱/۵/۱. ۳- ماده ۶ قانون تنظیم بخشی از مقررات تسهیل نوسازی صنایع کشور و اصلاح ماده ۱۱۳ قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۲/۵/۲۴. ۴- استثنای مذکور در بند (ج) ماده ۱ و ماده ۶ قانون تسهیل تنظیم اسناد در دفاتر اسناد رسمی مصوب ۱۳۸۸. ۵- ماده ۶۶ قانون الحاق مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت مصوب ۱۳۸۴.	-	● نگاه جامع به قوانین مواری و معارض.	اصلاحیه قانون نظام صنفی کشور اصلاحی: ماده ۲۹ - عهده‌دار شدن اتحادیه‌ها (تبصره: اتاق اصناف شهرستان) در وصول مالیات، عوارض و هزینه خدمات وزارتخانه‌ها، شهرداری‌ها و سازمان‌های وابسته به دولت. ماده ۷۱ - استفاده از صندوق مکانیزه فروش توسط افراد صنفی عرضه کننده کالا و یا ارائه دهنده خدمت. تبصره ۱ - تدوین آیین‌نامه توسط دبیرخانه هیات عالی نظارت با همکاری سازمان امور مالیاتی و اتاق اصناف ایران در خصوص تعیین صنف مشمول این ماده و اولویت بندی نحوه استفاده. ماده (۱۷) قانون استفاده از حداکثر توان تولیدی و خدماتی... معافیت از شمول مالیات تجدید ارزیابی دارایی‌ها و انتقال مازاد به افزایش سرمایه بنگاه‌های اقتصادی. ماده ۶ قانون تنظیم بخشی از مقررات تسهیل نوسازی صنایع کشور: اصلاح تبصره ۲ ماده ۱۳۲ و تبصره ۳ ماده ۱۳۸ قانون مالیات‌های مستقیم مصوب ۱۳۶۶/۱۲/۳ و اصلاحات بعدی آن: در خصوص واحدهای تولیدی فن‌آوری اطلاعات با تأیید وزارتخانه‌های مربوطه و کارخانه‌های واقع در شعاع یکصد و بیست کیلومتری تهران و حوزه استحفاظی شهرهای بزرگ (مشهد، تبریز، اهواز، اراک، شیراز و اصفهان). قانون تسهیل تنظیم اسناد در دفاتر اسناد رسمی: بند ج ماده ۱- دفاتر اسناد رسمی مکلفند هنگام نقل و انتقال عین املاک، مفاسد حساب مالیاتی و بدهی موضوع ماده (۳۷) قانون تأمین اجتماعی را از انتقال دهنده مطالبه مگر اینکه انتقال گیرنده ضمن سند تنظیمی متعهد به پرداخت بدهی احتمالی گردد که در این صورت متعاملین نسبت به پرداخت آن مسئولیت تضامنی خواهند داشت. ماده ۶: معافیت هرگونه انتقال بلاعوض به نفع دولت و شهرداری‌ها از پرداخت عوارض و اخذ هرگونه گواهی به استثناء پاسخ استعلام از اداره ثبت اسناد و املاک محل. ماده ۶۶ قانون الحاق مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی: در راستای منظور کردن معافیت‌های مالیاتی برای سرمایه‌گذاری صنعتی، استثنای مذکور در تبصره (۲) ماده (۱۳۲) قانون مالیات‌های مستقیم حذف و صدور پروانه تأسیس تنها در مواردی که برخوردار از معافیت مالیاتی باشد، مجاز است.